2022

POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA ZA ZAGOTAVLJANJE SKLADNOSTI V LETU 2022 V DRUŽBI PLINOVODI d.o.o.

Datum:	Ljubljana, 30. 3. 2023
Znak dokumenta:	NSKL/DK-1.0/2023
Različica:	PIPZSKL-1.0
Izdelal:	Mag. Dejan Koletnik, nadzornik za skladnost

Uvodna beseda

Skladnost nacionalnih in evropskih razvojnih načrtov za omrežja zemeljskega plina in vodika

Evropska komisija je v sredini leta 2020 objavila svojo vodikovo strategijo Evropske unije (v nadaljevanju EU), v kateri je pojasnila vlogo vodika kot ključno prednostno nalogo za doseganje evropskega zelenega dogovora in prehoda Evrope na čisto energijo. Strategija EU za vodik vključuje časovni načrt za izgradnjo vodikovega gospodarstva v Evropi v naslednjih desetletjih do leta 2050. Načrt predvideva postopen prehod s postopnim pristopom za povečevanje proizvodnje in povpraševanja po vodiku. Pričakuje se, da bo strategija EU za vodik spodbudila razvoj vodika po vsej EU. Evropska komisija v svoji strategiji navaja, da je pogoj za široko uporabo vodika kot nosilca energije v EU ključna razpoložljivost energetske infrastrukture. Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER) je v ta namen konec leta 2022 izdala mnenje o pregledu nacionalnih 10-letnih razvojnih načrtov omrežij (v nadaljevanju NRN) za zemeljski plin in vodik ter ocenila njihovo skladnost z 10-letnimi razvojnimi načrti EU (v nadaljevanju EU TYNDP).

V svojem mnenju je ACER podal oceno skladnosti:

- aktualnih NRN plinovodnih omrežij v Evropi z osnutkom EU TYNDP 2022;
- integracije razogljičenih plinov in plinov z nizko vsebnostjo ogljika (obnovljivi vodik in biometan) v razvojne načrte omrežij, bodisi kot del načrtov plinovodnega omrežja bodisi kot namenski načrti za vodik;
- pripravljenosti plinske infrastrukture za sprejem (primešavanje) mešanic vodika in biometana.

V letu 2022 je bilo v EU certificiranih 47 operaterjev prenosnih sistemov za zemeljski plin, dva več kot pred dvema letoma. Ugotavlja se, da so se modeli, po katerih delujejo operaterji prenosnega sistema, zelo malo spreminjali.
V posameznih državah članicah EU deluje tudi več operaterjev prenosnih sistemov zemeljskega plina, kot npr. v Nemčiji, kjer jih deluje 16, v Španiji štirje in Italiji trije operaterji. Vse druge države članice imajo dva ali manj certificiranih operaterjev prenosnih sistemov. Model polnega ločevanja lastništva (OU) je izbralo 13 držav članic, ena več kot leta 2020, sledi model neodvisnega operaterja prenosa (ITO) v šestih državah. Romunija je edina država članica z modelom neodvisnega sistemskega operaterja (ISO). V nekaterih državah članicah, kjer delujeta dva ali več operaterjev prenosnega omrežja (Francija, Nemčija in Španija), so uvedli dva ali več modelov ločevanja.

V več kot polovici držav članic EU, nekoliko več kot leta 2020, veljajo posebne določbe v nacionalnem regulativnem okviru glede pristojnosti NRN v skladu z določbami 22. člena Direktive 2009/73/EC.

V nadaljevanju so podane ključne ugotovitve stopnje skladnosti razvojnih načrtov.

Integracija vodika v načrtovanje plinskega omrežja

Približno 60 % najnovejših NRN plina vključuje razvoj vodika, kar je okvirno ena tretjina več v primerjavi s podatki iz leta 2020. Glavnino načrtovanih aktivnosti, ki so zajete v NRN, za prevzem in prenos vodika predstavljajo prilagoditve omrežja (angl. retrofitting). S prilagoditvami se omogoči mešanje vodika v plinovodna omrežja. Takšnih primerov je v NRN sedem, medtem ko je načrtovanih šest primerov novih namenskih omrežij, ki omogočajo prenos 100 % vodika.
Pričakuje se, da bo razvoj obnovljivih vodikovih virov pridobil pomen glede na potrebo po razogljičenju plinskega sektorja ali zmanjšanju ogljičnega odtisa sektorjev, kjer jih je težko zmanjšati, kot so npr. visokotemperaturni industrijski procesi in težki transport. V prihodnosti se pričakuje, da bo vodik vedno bolj vključen v več NRN.

Enotni NRN v primerjavi s konsolidiranim NRN

V treh od šestih držav članic obstaja več kot en operater prenosnega omrežja (Avstrija, Nemčija in Španija). V teh državah se izvaja t. i. »konsolidiran NRN«. Na Portugalskem obstajajo različni operaterji za podzemna skladišča plina (PSP, angl. UGS) in infrastruktura za utekočinjen zemeljski plin (UZP, angl. LNG), vendar predloge NRN za vso plinovodno infrastrukturo usklajuje in predstavlja operater prenosnega sistema. V Romuniji sta razvojna načrta dveh operaterjev podzemnih skladišč vključena v NRN. V Italiji največji operater (Snam Rete Gas) ocenjuje tudi možne medsebojne povezave med projekti, ki jih predlagajo različni operaterji prenosnih sistemov. ACER meni, da bi izdelava konsolidiranega NRN, ki po možnosti vključuje tudi projekte UZP in podzemna skladišča plina v državah članicah, kjer je operaterjev omrežja več, zagotovila večjo dodano vrednost, predvsem kadar bi bile v enem dokumentu predstavljene skupne analize potreb po naložbah. Nov predlagani sveženj[1] za razogljičenje plina tako določa, da mora obstajati vsaj en sam razvojni načrt omrežja na državo članico.

Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi so ključnega pomena za oblikovanje NRN, ki služijo potrebam uporabnikov omrežja in drugih zainteresiranih strani tako na nacionalni ravni kot na ravni EU. Ugotavlja se, da se je stopnja vključenosti vseh deležnikov med procesom izvajanja EU TYNDP sčasoma zmanjšala.

EU TYNDP je objavljen vsaki dve leti tako kot tudi večina NRN. Razlika je pri modelih ITO in ISO, kjer morajo operaterji prenosnih sistemov RN pripraviti vsako leto. Zaradi časovne usklajenosti se ACER zavzema za poenotenje časovnice glede objave NRN na vsaki dve leti ne glede na model lastniškega ločevanja, kar je tudi v predlogu Direktive[1].

[1] 51. člen predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika.

Ocena infrastrukturnih projektov na podlagi scenarijev

Scenariji so ključni element pri ocenjevanju infrastrukturnih projektov. Praviloma scenariji vključujejo projekcije povpraševanja po plinu, ponudbe na trgu, povečanja energetske učinkovitosti, emisij CO2 in tudi cen energentov.
Skoraj ena tretjina NRN upošteva samo en scenarij, medtem ko tri ali več scenarijev upošteva le ena petina vseh NRN. Več kot polovica NRN je usklajenih z aktualnim nacionalnim energetskim podnebnim načrtom ter načrtoma EU »REPower« in »Pripravljeni na 55«. ACER zato poudarja pomen preglednih in doslednih scenarijev na nacionalni ravni in ravni EU, ki so čim bolj usklajeni z energetskimi in podnebnimi načrti.

Identifikacija naložbenih vrzeli in preglednost

EU TYNDP bi bilo treba dodatno izboljšati, da bo omogočil prepoznavanje naložbenih vrzeli in projektov, ki ustrezajo tem vrzelim. ACER meni, da projekti, ki jasno ne izpolnjujejo nobene potrebe, ne bi smeli biti vključeni v EU TYNDP.
Nekateri NRN prav tako kategorizirajo projekte glede na zanesljivost oskrbe, integracijo trga, nujnost, prispevek k trajnosti in razogljičenju ter glede na sektorsko integracijo. Projekti NRN so razvrščeni tudi glede na njihovo tehnično tipologijo, nekateri pa razlikujejo med večjimi in manjšimi naložbami glede na proračun.
Skoraj četrtina NRN vključuje tudi informacije o stroških naložb oz. projektov, medtem ko se pri ostali večini NRN zdijo informacije poslovno občutljive. ACER je zato podal priporočilo, da naj vsi NRN vključujejo informacije o stroških, zlasti pa informacije o skupnih stroških naložb, saj so te bistvene za vsako oceno naložbenih predlogov.

Razvoj vodikovodnih omrežij in tveganja za nastop neskladnosti

Razvoj vodika se že obravnava v aktualnih NRN. V primerjavi s podatki iz leta 2020 se je število NRN za plin, ki obravnavajo tudi vodik, podvojilo z osem na 16. Sicer nekateri nacionalni regulativni organi poročajo, da trenutne določbe o ločevanju operaterjev prenosnih omrežij in pravni okvir, ki ureja NRN, povečujejo stopnjo tveganja za nastop neskladnosti v primerih, ko bi NRN in naložbeni načrt za plin zajemala tudi projekte za razvoj vodika kot del procesa presoje ustreznosti NRN za plin.
Glavni vidiki vodikove smeri razvoja omrežij, ki so zajeti v NRN, so predvsem prilagoditve plinovodnih omrežij za omogočanje primešavanja vodika, nova namenska vodikovodna omrežja, študije povpraševanja na trgu vodika, ki podpirajo morebitno potrebo po omogočanju vodikove infrastrukture ter preureditev plinskih omrežij v namenska omrežja za vodik. V manjšini so NRN, v katerih je operater prenosnega sistema analiziral potencialni razvoj proizvodnje vodika iz obnovljivih virov in lokacije postavitev teh enot - elektrolizerjev (»POWER TO X«) ter podzemnega skladiščenja vodika in kompresorskih postaj (nove ali prilagoditve).
Relativno majhen napredek je mogoče opaziti v smislu razvoja projektov biometana. Le 12 držav članic obravnava v svojih NRN razvoj biometana. Med njimi je najnaprednejša na tem področju Danska, saj zajema projekte skladiščenja biometana in identifikacijo najboljših potencialnih lokacij za pridobivanje biometana.

NRN bi morali biti osredotočeni predvsem na tradicionalno plinovodno infrastrukturo in vključevati vidike energetskega prehoda. Po mnenju ACER je ključno, da bi morali biti NRN med seboj bolj usklajeni in bolj povezani z drugimi sektorji, predvsem z NRN za električno energijo. Precej nacionalnih regulativnih organov tudi meni, da bi morali biti NRN sektorsko

integrirani. To bi pomenilo, da bi NRN bil en integralni dokument, ki bi zajemal načrte za plinski in elektroenergetski sektor.

Čeprav je od zadnjega pregleda NRN opazen napredek v zvezi z umestitvijo vodika v NRN, pa ACER ponekod ugotavlja neskladje med trenutnimi vsebinami projektov v NRN z vidika energetskega prehoda in vsebinami, ki bi v prihodnjih načrtih omrežja dajale večji poudarek biometanu in vodiku.

Primešavanja vodika in biometana v prenosna omrežja

Po zadnjih podatkih iz NRN skoraj v treh četrtinah državah članicah operaterji prenosnih sistemov ne sprejemajo primešavanja vodika v prenosno omrežje plina, v tistih državah, kjer pa je omogočeno sprejemanje vodika v njihovo prenosno omrežje, pa je delež vodika majhen. V Nemčiji je najvišja možna raven primešavanja vodika 10 %, sledijo ji Francija s 6 % ter Španija in Avstrija s 5 %. Zato je več operaterjev sistema začelo z aktivnimi razpravami s pristojnimi organi (raziskovalne institucije, ministrstva, gospodarstva, NRO itd.) ter izdelalo študije o možnosti sprejemanja vodika in njegove ciljne mejne vrednosti koncentracije v prenosna omrežja.
Trenutno se možnosti primešavanja vodika v prenosno omrežje po državah članicah v EU zelo razlikujejo.
V Belgiji na primer celotna infrastruktura, operativni, pravni in regulativni okvir ne omogočajo primešavanja vodika, medtem ko so na Danskem s študijami dokazali, da omrežne komponente in procesna oprema omogočajo vsaj 10 % mešanice vodika. **Kaže se nujna potreba po uskladitvi na ravni EU glede mejnih vrednosti primešavanja vodika**.
Biometan ima zelo podobno kemično sestavo kot zemeljski plin, zato je njegovo primešavanje manj zahtevno v primerjavi z vodikom. Kljub temu je treba pri njegovem primešavanju zagotoviti ustrezno stopnjo kakovosti in tlaka, saj se večina biometana proizvede na lokalni ravni. Več kot dve tretjini operaterjev prenosnih sistemov v državah članicah ima obvezo, da na zahtevo uporabnika omrežja omogoči priključno točko za primešavanje biometana v prenosni sistem.

Skladnost projektov v NRN z osnutkom EU TYNDP2022

Na ravni EU je 263 projektov, od katerih je bilo 130 projektov vključenih v osnutek EU TYNDP 2022. Med državami članicami obstajajo znatne razlike v stopnji skladnosti projektov glede na vrsto projekta. V osnutku EU TYNDP 2022 je le 90 % projektov na prenosnem sistemu glede na vrsto projekta vključenih v NRN. Pri projektih za vodikovodna omrežja je odstotek projektov, ki so v osnutku EU TYNDP 2022 in vključeni v NRN, še manjši in znaša 17 %.
Iz tega izhaja, da so obsegi projektov iz EU TYNDP in NRN glede na vrsto projekta različni in ne zajemajo iste vrste projektov, kar nakazuje na nizko skladnost projektov na ravni EU in posameznimi državami članicami. Tveganja za nastop neskladnosti sicer zmanjšujejo proaktivne komunikacije in stališča nacionalnih regulativnih organov z ENTSOG z namenom izboljšanja kakovosti vhodnih podatkov za oblikovanje celovitega EU TYNDP.

Neusklajenosti podatkov na ravni projektov se razlikujejo glede na pomembnost in jih je mogoče v veliki meri pojasniti z naravnim razvojem projektov v trenutku, ko so navedeni v EU TYNDP in v ustreznem NRN. Ne glede na to je ACER večkrat pozval nosilce projektov, naj zagotovijo čim bolj skladne in zanesljive informacije o projektih v NRP in v EU TYNDP ter med spremljanjem izvajanja projekta. Projekti v okviru NRN, ki niso bili pregledani in usklajeni s strani nacionalnih regulativnih organov, po mnenju ACER ne bi smeli

biti vključeni v EU TYNDP, s čimer bi se tveganje za nastop neskladnosti NRN z EU TYNDP bistveno zmanjšalo.

Pri pregledu usklajenosti NRN z EU TYDP ACER v zaključkih izpostavlja, da je primešavanje vodika začasna oziroma prehodna rešitev za razogljičenje. Potrebne so bistvene prilagoditve prenosnega omrežja, da se omogoči primešavanje vodika. Število držav članic se je z nacionalnimi strategijami za vodik sicer podvojilo, opazen pa je omejen napredek glede pripravljenosti prenosnih omrežij plina na sprejem vodika in sprejem podporne nacionalne zakonodaje. Zato bi se morali nacionalni regulativni organi in operaterji prenosnih sistemov osredotočiti bolj na naložbe, ki omogočajo primešavanje nizkoogljičnih in obnovljivih plinov v prenosna omrežja ob upoštevanju scenarijev prihodnjih potreb po razgradnji plinovodne infrastrukture. To so naložbe, ki so lahko čim prej izvedljive in zasledujejo cilj opustitve plina ruskega izvora in razogljičenja.

Nadzornik za skladnost,

mag. Dejan Koletnik

KAZALO:

1 UVOD 10

Pravni okvir zagotavljanja skladnosti 10

1.1 Opredelitev vertikalno integriranega podjetja 11

1.2 Lastniška struktura vertikalno integriranega podjetja 14

2 DOSEGANJE CILJEV PROGRAMA ZA ZAGOTAVLJANJE SKLADNOSTI 18

3 PREGLED IZPOLNJEVANJA UKREPOV ZA URESNIČITEV CILJEV PROGRAMA 18

3.1 Pregled izpolnjevanja splošnih ukrepov za vse zaposlene 18

3.2 Zagotavljanje neodvisnosti delovanja operaterja prenosnega sistema v splošni strukturi upravljanja 21

3.3 Register tveganj 26

3.4 Zaupnost podatkov 27

3.5 Razkrivanje in objava podatkov 28

3.6 Ravnanje do vertikalno integriranega podjetja pri upravljanju s podatki 28

3.7 Načrtovanje in izvajanje storitev 32

3.8 Zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do prenosnega sistema 36

3.9 Zagotavljanje nediskriminatornih in preglednih postopkov 38

4 SPREMLJANJE IZVAJANJA PROGRAMA 39

4.1 Priporočila o Programu za zagotavljanje skladnosti in njegovem izvajanju 39

5 OBVEZNOSTI IN PRAVICE ZAPOSLENIH 39

6 KRŠITVE 40

6.1 Splošne kršitve 40

7 ZAKLJUČNE UGOTOVITVE 40

KRATICE:

ACER	Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev (ang.: Agency for the Cooperation of Energy Regulators)
BS	Bilančna skupina
CEER	Svet evropskih regulatorjev (ang.: Council of European Energy Regulators)
CEE	Srednje in vzhodna Evropa (angl. Central Eastern Europe)
DČ	Država članica
DPN	Državni prostorski načrt
EK	Evropska komisija
EIS	Enotni informacijski sistem
ENTSOG	Evropsko združenje sistemskih operaterjev prenosnih plinovodnih omrežij (angl.: European Network of Transmission System Operators for Gas)
EPUS	Enotna platforma uporabnikov sistema
EU	Evropska unija
EZ−1	Energetski zakon
ZOP	Zakon o oskrbi s plini
FID	Za specifičen projekt sprejeta končna odločitev o investiciji (angl.: Final Investment Decision)
GRIP	Regionalni investicijski načrt (angl.: Gas Regional Investment Plan)
IAP	Projekt povezave mednarodnega plinovodnega omrežja (angl.: Ionian Adriatic Pipeline)
NEP	Nacionalni energetski program
NRN	Nacionalni razvojni načrt
NOKI	Načrt odzivanja na kibernetske incidente
NRO	Nacionalni regulativni organ
NSKL	Nadzornik za skladnost
NS	Nadzorni svet družbe Plinovodi d.o.o.
NUS	Informacijsko podprta storitev za uporabnike prenosnega sistema (angl. Network User Service)
ODS	Operater distribucijskega sistema
OPS	Operater prenosnega sistema
PCI	Projekt skupnega interesa (angl.: Project of Common Interes)
RK NS	Revizijska komisija Nadzornega sveta družbe Plinovodi d.o.o.
SZP	Stisnjeni zemeljski plin; (angl.: Compressed Natural Gas (CNG))
SUNP	Sistem upravljanja neprekinjenega poslovanja
SUVI	Sistem upravljanja varovanja informacij
TYNDP	Desetletni razvojni načrt (angl.: Ten−Year Network Development Plan)
TP	Trgovalna platforma
UZP	Utekočinjen zemeljski plin (angl.: Liquified Natural Gas (LNG))
VIP	Vertikalno integrirano podjetje
VOC	Varnostno operativni center kibernetske varnosti
VT	Virtualna točka
VTP	Virtualna točka za plin
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah
ZOP	Zakon o oskrbi s plini
ZVOP-2	Zakon o varstvu osebnih podatkov
XDR	Zaščita infrastrukture in podatkov pred zlorabo, poškodbami in nepooblaščenimi dostopi (angl. Extended Detection and Response)

1 UVOD

Pravni okvir zagotavljanja skladnosti

Družba Plinovodi d.o.o. na podlagi odločbe Agencije za energijo št. 533-100/2011-20/134 z dne 11. 7. 2012 in sklepa Vlade o imenovanju št. 36020-3/2012/3 z dne 25. 10. 2012 deluje kot neodvisni operater prenosnega sistema.

Za opravljanje dejavnosti operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina je družba Plinovodi pridobila odločbo o certificiranju št. 533-100/2011-20/134 z dne 11. 7. 2012, ki jo je izdal regulativni organ, to je Agencija za energijo (v nadaljevanju agencija), in v kateri je ugotovljeno, da izpolnjuje vse zahteve za neodvisnega operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina.

Na podlagi določil Direktive 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (Uradni list EU, L 211, 14/08/2009, v nadaljevanju Direktiva 2009/73) in Zakona o oskrbi s plini (Uradni list RS, št. 204/21 in 121/22, v nadaljevanju ZOP) mora operater prenosnega sistema za izpolnjevanje zahtev o certificiranju izpolnjevati zahteve iz 31. do 44. člena ZOP. ZOP v poglavju o neodvisnem operaterju prenosnega sistema določa tudi omejeno možnost medsebojnega povezovanja vertikalno integriranega podjetja z neodvisnim operaterjem prenosnega sistema.

Pravni okvir zagotavljanja skladnosti je v letu 2022 temeljil na ZOP. ZOP je začel veljati 12. 1. 2022 in je spremenil poimenovanje dejavnosti družbe, iz »operater prenosnega sistema zemeljskega plina« v »operater prenosnega sistema plina« (v nadaljevanju operater prenosnega sistema).

Upoštevaje tako Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1) kot ZOP izhaja, da je možnost vplivanja družbe Plinhold d.o.o. kot obvladujoče družbe v obdobju leta 2022 na upravljanje in poslovanje družbe Plinovodi kot odvisne družbe treba presojati z vidika zakonskih omejitev in zahtev glede zagotavljanja neodvisnosti delovanja operaterja prenosnega sistema.

Operater prenosnega sistema plina mora v ta namen na podlagi 39. člena ZOP pripraviti Program za zagotavljanje skladnosti (v nadaljevanju program), ki določa cilje in ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja ter posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev.

Agencija je 1. marca 2012 podala soglasje (št. 533-100/2011-08-134) k programu. Soglasje je začelo veljati 16. 7. 2012, to je z dnem dokončnosti odločbe o certificiranju operaterja prenosnega sistema.

Nadzorni organ je po predhodnem soglasju (št. 533-100/2011-16/134 z dne 12. 4. 2012) agencije imenoval nadzornika za skladnost, ki spremlja izvajanje programa, poroča nadzornemu organu ter izdaja priporočila o njegovem izvajanju.

Nadzornik za skladnost je pri spremljanju in izvajanju programa v letu 2013 podal nekatere vsebinske in zakonodajne dopolnitve, ki jih je kot priporočila predložil v sprejem poslovodstvu. Agencija je 17. 7. 2013 k dopolnitvi Programa za zagotavljanje skladnosti izdala soglasje (št. 533-100/2011-58/134).
V letu 2022 je nadzornik za skladnost pri spremljanju in izvajanju programa ugotovil, da se program v nekaterih delih sklicuje na energetsko zakonodajo, ki ni več aktualna, zato je operaterju prenosnega sistema podal priporočila za dopolnitev le-tega ob upoštevanju določb ZOP. Operater prenosnega sistema je podana priporočila nadzornika za skladnost dosledno upošteval ter pripravil predlog novega programa za zagotavljanje skladnosti. Agencija je program za zagotavljanje skladnosti z dne 6. 6. 2022 preučila in ugotovila, da je operater prenosnega sistema veljavni program posodobil v skladu z novo zakonodajo. Vsebinskih sprememb v novem programu o zagotavljanju skladnosti ni. Agencija je 1. 7. 2022 k dopolnitvi programa za zagotavljanje skladnosti izdala soglasje (št. 49-129/2022/2).

Poročilo o izvajanju programa za zagotavljanje skladnosti v letu 2022 vsebuje predstavitev aktivnosti in ukrepov, ki so bili izvedeni za učinkovito izvajanje programa, s katerim se določajo posebne obveznosti, ki jih morajo izpolniti zaposleni pri izvajalcu gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema plina[2], to je v družbi Plinovodi d.o.o., glede zagotavljanja dejanske neodvisnosti operaterja prenosnega sistema v skladu s pogoji in cilji Direktive 2009/73/ES o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in ZOP.

Nadzornik za skladnost pri spremljanju in izvajanju programa v letu 2022 ni ugotovil dodatnih vsebinskih pomanjkljivosti. Program, h kateremu je regulativni organ dal soglasje št. 533-100/2011-58/134 in v nadaljevanju št. 49-129/2022/2, po oceni nadzornika za skladnost zajema aktivnosti in ukrepe, ki so potrebni za učinkovito preprečevanje diskriminatornega ravnanja zaposlenih.

Poročilo bo objavljeno na spletni strani družbe Plinovodi d.o.o. in posredovano regulativnemu organu ter nadzornemu svetu družbe Plinovodi d.o.o.

1.1 Opredelitev vertikalno integriranega podjetja

Vertikalno integrirano podjetje je določeno skladno z Direktivo 2009/73/ES in ZOP. Je podjetje ali skupina podjetij plinskega gospodarstva, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, UZP ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina.

Bistveni elementi definicije vertikalno integriranega podjetja so naslednji:
- da gre za eno ali več podjetij plinskega gospodarstva;
- da nadzor in izvajanje odločilnega vpliva nad omrežnimi dejavnostmi in dejavnostmi pridobivanja ali dobave energije izvaja ista oseba ali osebe;

Vertikalno integrirano podjetje ali njegov del so v letu 2022 sestavljala naslednja podjetja:
- Južni tok Slovenija d.o.o., družba za prenos zemeljskega plina,
- Plinovodi, družba za upravljanje s prenosnim sistemom, d.o.o.,

[2] Zakon o oskrbi s plini (ZOP) je spremenil poimenovanje dejavnosti družbe, po ZOP se ne uporablja več naziv »operater prenosnega sistema zemeljskega plina«, ampak »operater prenosnega sistema plina«

- Plinhold, upravljanje plinske infrastrukture, d.o.o.,
- Slovenski državni holding, d. d.

1.1.1 Skupina podjetij plinskega gospodarstva

V letu 2022 so skupino podjetij plinskega gospodarstva[3] sestavljale družbe:

- Južni tok Slovenija d.o.o., družba za prenos zemeljskega plina,
- Plinovodi, družba za upravljanje s prenosnim sistemom, d.o.o.,
- Plinhold, upravljanje plinske infrastrukture, d.o.o.,
- Slovenski državni holding, d.d.,
- Nafta Lendava, proizvodnja naftnih derivatov, d.o.o., Lendava,
- Geoenergo, raziskave in pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina d.o.o.

[3] EK je v svojih interpretacijah Direktive 2009/73/ES zavzemala stališče, da je treba določbe te direktive razlagati v smislu doseganja ciljev, ki jih zasleduje. Pri tem se sklicuje na doktrino »effet utile«, ki zahteva, da mora biti pravo EU interpretirano tako, da dosega predvideni učinek – v konkretnem primeru učinkovito ločevanje prenosa od proizvodnje ali dobave. Učinkovito ločevanje med omrežnimi in neomrežnimi dejavnostmi bi lahko bilo ogroženo, če bi lahko osebe, ki nadzirajo dobavno ali proizvodno podjetje, izkoristile svoj vpliv na neplinsko podjetje za posreden vpliv na prenosno ali distribucijsko podjetje. Zato EK v svojih stališčih opozarja, da je vsaj, kar zadeva omejitve, ki veljajo za vodstvo in zaposlene v operaterju prenosnega sistema in varovanje poslovno koristnih informacij, lahko obseg vertikalno integriranega podjetja širši in lahko vključuje tudi podjetja, ki niso podjetja plinskega gospodarstva. Širšo razlago je utrdila tudi Sodba sodišča Evropske unije z dne 2. 9. 2021 (Zadeva C-718/18, Evropska komisija proti Zvezni republiki Nemčiji v zvezi s prenosom Direktiv 2009/72 in 2009/73).

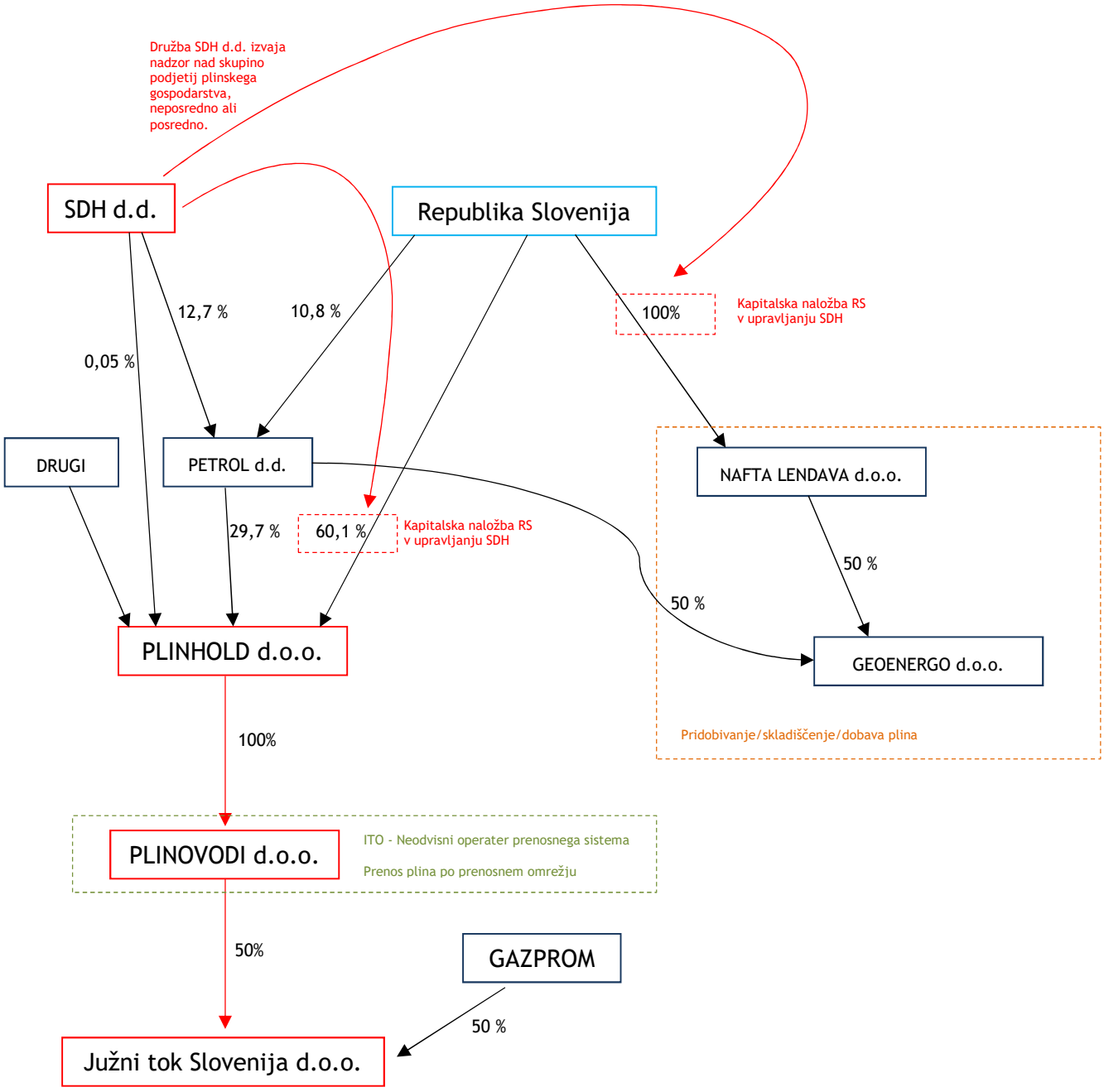

Slika 1: Lastniške povezave na dan 31. 12. 2022 med družbami, ki opravljajo dejavnosti proizvodnje ali dobave plina in dejavnost prenosa plina

Družba Nafta Lendava d.o.o. skladno z družbeno pogodbo opravlja med drugim tudi dejavnost pridobivanje nafte in zemeljskega plina. Njena pridružena družba Geoenergo d.o.o., ki je v 50-odstotnem lastništvu Nafte Lendava d.o.o., skladno z družbeno pogodbo poleg pridobivanja zemeljskega plina opravlja še dejavnost distribucije in trgovanja s plinastimi gorivi.

Lastniške strukture VIP ter povezanih podjetij (Slika 1) se v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 niso spreminjale.

SDH d.d. je skupaj s kapitalsko naložbo države in Kapitalsko družbo d.d. z 32,2-odstotnim deležem tudi v letu 2022 največji delničar v družbi Petrol d.d. Skupni lastniški delež SDH d.d. in Kapitalske družbe d.d. v družbi Petrol d.d. se v primerjavi z letom 2021 ni spremenil.

1.1.2 Izvajanje nadzora in odločilnega vpliva iste osebe

Nadzor je določen z Direktivo 2009/73/ES in pomeni kakršne koli pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki vsako zase ali skupaj in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva v podjetju, zlasti:

a) z lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
b) s pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja.

Družba SDH d.d. skupaj s podjetji Južni tok Slovenija d.o.o., Plinovodi d.o.o., Plinhold d.o.o., Nafta Lendava d.o.o. in Geoenergo d.o.o. sestavlja skupino podjetij plinskega gospodarstva, v katerih izvaja nadzor ena oseba, to je družba SDH d.d., in sicer neposredno ali posredno. Skupina teh podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, UZP ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina.

1.2 Lastniška struktura vertikalno integriranega podjetja

Družba Plinovodi d.o.o. je v skladu z ZGD-1 pravno samostojna družba, ki je bila od 1. 1. 2017 do 27. 6. 2017 povezana družba z družbo Geoplin, ker je imela družba Geoplin večinski delež, in sicer 100-odstotni delež v družbi Plinovodi d.o.o. Na podlagi statusnega preoblikovanja družbe Geoplin je bil z dnem 28. 6. 2017 opravljen prenos delov premoženja družbe Geoplin na novo družbo, to je družbo Plinhold d.o.o., ki se je ustanovila zaradi oddelitve (oddelitev z ustanovitvijo nove družbe). Družba Plinovodi d.o.o. je od 28. 6. 2017 povezana družba z družbo Plinhold d.o.o., v kateri ima družba Plinhold d.o.o. večinski delež, in sicer 100-odstotni delež v družbi Plinovodi d.o.o. Družba Plinhold d.o.o. je obvladujoča družbo, družba Plinovodi d.o.o. pa odvisna družbo po ZGD.

Družba Petrol d.d. je tako postala 49,56-odstotna lastnica družbe Geoplin d.o.o., država pa 52,26-odstotna lastnica družbe Plinhold d.o.o., pri čemer pa je država v Geoplinu ohranila 25,01-odstotni lastniški delež. Sklep o menjavi poslovnih deležev je postal pravnomočen 22. 2. 2018, kar je bil pogoj za sklenitev pogodbe o prodaji in nakupu poslovnega deleža SDH in KAD v družbi Geoplin d.o.o. Na podlagi te pogodbe sta SDH in KAD prodala svoja poslovna deleža v družbi Geoplin d.o.o. kupcu – družbi Petrol d.d.

Država je z nakupom poslovnih deležev družbe Zavarovalnica Triglav (prej Salnal) v družbi Plinhold d.o.o. pridobila dodatni 7,84-odstotni lastniški delež v, s čimer se je skupni lastniški delež države v družbi Plinhold d.o.o. povečal na 60,10 %. Lastniška struktura družbe Plinhold d.o.o. se v primerjavi z letom 2021 ni spremenila.

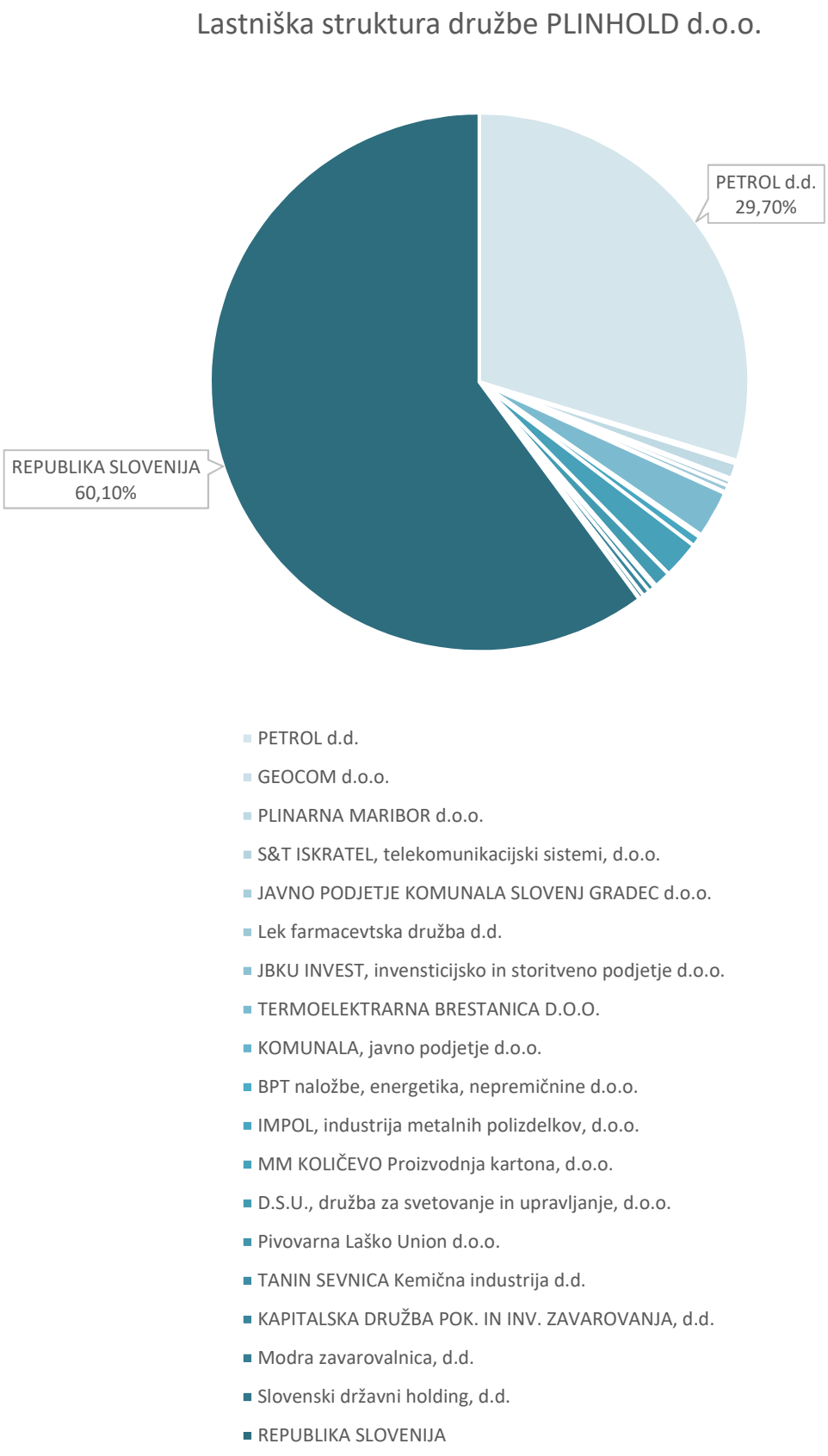

Slika 2: Lastniška sestava družbe Plinhold d.o.o. na dan 31. 12. 2022

Zap.	Naziv družbenika družbe Plinhold d.o.o.	Delež v odstotkih
1.	GEOCOM d.o.o.	0,19 %
2.	Petrol d.d.	29,70 %
3.	PLINARNA MARIBOR d.o.o.	0,92 %
4.	S&T Iskratel, informacijske in komunikacijske rešitve, d.o.o.	0,15 %
5.	JAVNO PODJETJE KOMUNALA SLOVENJ GRADEC d.o.o.	0,34 %
6.	Lek farmacevtska družba d.d.	0,40 %
7.	JBKU INVEST, investicijsko in storitveno podjetje d.o.o.	0,06 %
8.	TERMOELEKTRARNA BRESTANICA D.O.O.	2,84 %
9.	KOMUNALA, javno podjetje d.o.o.	0,09 %
10.	BPT naložbe, energetika, nepremičnine d.o.o.	0,07 %
11.	IMPOL, industrija metalnih polizdelkov, d.o.o.	0,61 %
12.	MM KOLIČEVO Proizvodnja kartona, d.o.o.	2,23 %
13.	D.S.U., družba za svetovanje in upravljanje, d.o.o. - RS	1,02 %
14.	Pivovarna Laško Union d.o.o.	0,14 %
15.	TANIN SEVNICA Kemična industrija d.d.	0,38 %
16.	KAPITALSKA DRUŽBA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA, d.d.	0,43 %
17.	Slovenski državni holding, d.d.	0,05 %
18.	Republika Slovenija	60,1 %

Tab 1: Lastniška sestava družbe Plinhold na dan 31. 12. 2022 v odstotkih

Lastniška struktura družbe Plinhold se v letu 2022 ni spreminjala in je ostala enaka kot leta 2021.

Edini družbenik družbe Plinovodi d.o.o., tj. družba Plinhold d.o.o., je od 22. 2. 2018, ko je sklep o menjavi poslovnih deležev postal pravnomočen, v večinski državni lasti. Skladno z ZOP družba Plinovodi d.o.o. opravlja dejavnost operaterja prenosnega sistema plina, družba Plinhold d.o.o. pa dejavnost finančnih storitev (razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov) in dejavnost holdingov. Skupaj družbi tvorita vertikalno integrirano podjetje.

Kljub lastniški spremembi družbe Plinovodi d.o.o. v letu 2017 je družba Plinovodi še naprej del vertikalno integriranega podjetja skladno z ZOP, saj gre za skupino podjetij plinskega gospodarstva, znotraj katere se izvaja tudi dejavnost prenosa plina, pri čemer lahko ista oseba ali osebe izvajajo nadzor v smislu 21. točke 3. člena ZOP, saj ima oseba neposredno ali posredno možnost izvajati odločilen vpliv na podjetje, ki je operater prenosnega sistema, kar se tiče uporabe celotnega ali dela premoženja tega podjetja, sestave, glasovanja ali odločitev organov podjetja.

Republika Slovenija in SDH imata na dan 31. 12. 2022 večinski poslovni delež v družbi Plinhold d.o.o., neposredno skupaj 60,15 %, s katerim upravlja družba SDH. Republika Slovenija ima v Plinholdu 60,10-odstotni delež.

Svoja korporativna upravičenja skladno z ZGD do družbe Plinhold d.o.o. družba SDH izvaja še posredno preko družb, v katerih ima Republika Slovenija ali SDH poslovni delež in ga SDH upravlja:

- KAD d.d.[4] (100 % RS),
- D.S.U. d.o.o (100 % RS),
- Petrol d.d.(SDH 12,7 %, RS 10,8 %).

Družba Petrol d.d. je drugi največji družbenik družbe Plinhold d.o.o. z 29,70-odstotnim deležem. Družba Petrol d.d. opravlja tudi dejavnost trgovanja in dobave zemeljskega plina. V letu 2022 je družba Petrol d.d. uresničevala svoja korporativna upravičenja skladno z ZGD in družbeno pogodbo do družbe Plinhold d.o.o. glede izvrševanja glasovalnih pravic, imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo družbo Plinhold d.o.o.

[4] - Deloma, ker SDH nima pristojnosti skupščine.

2 DOSEGANJE CILJEV PROGRAMA ZA ZAGOTAVLJANJE SKLADNOSTI

Cilji programa so:

- zagotavljanje dejanske neodvisnosti operaterja prenosnega sistema v skladu s pogoji in cilji Direktive 2009/73/ES, uredb Evropske skupnosti in vsakokrat veljavne nacionalne zakonodaje;
- dosledno in dejansko spoštovanje načela preglednosti in nediskriminatornosti v odnosu do vseh udeležencev na trgu, še posebej v odnosih z vertikalno integriranim podjetjem;
- varovanje tajnosti poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti operater prenosnega sistema;
- preprečevanje diskriminatornega razkrivanja poslovno koristnih podatkov.

3 PREGLED IZPOLNJEVANJA UKREPOV ZA URESNIČITEV CILJEV PROGRAMA

3.1 Pregled izpolnjevanja splošnih ukrepov za vse zaposlene

Nadzornik za skladnost je v letu 2022 nadziral izpolnjevanje splošnih ukrepov za uresničitev ciljev programa s strani zaposlenih. Po informacijah, s katerimi je nadzornik za skladnost razpolagal, nihče od zaposlenih v letu 2022 ni izvajal nobenih posrednih ali neposrednih navodil vertikalno integriranega podjetja v zvezi z izvajanjem vsakodnevnih dejavnosti operaterja prenosnega sistema, upravljanjem sistema ali dejavnostmi, potrebnimi za pripravo 10-letnega razvojnega načrta.

Vsi zaposleni pri operaterju prenosnega sistema v strukturi upravljanja so v letu 2022 zagotavljali dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s pogoji Direktive 2009/73/ES in ZOP. Zaposleni skrbijo, nadzornik za skladnost pa nadzira, da so ti pogoji izpolnjeni ves čas veljavnosti certifikata oziroma izvajanja gospodarske javne službe dejavnosti operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema mora pravočasno obveščati nadzornika za skladnost in regulativni organ o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila potrebna ponovna proučitev pogojev za izdajo certifikata.
Nadzornik za skladnost ocenjuje, da na podlagi prejetih informacij, ki jih je prejel od zaposlenih v letu 2022, ni bilo takšne, zaradi katere bi bila proučitev pogojev za izdajo certifikata ponovna potrebna.

Zaposleni, ki so pri operaterju prenosnega sistema odgovorni za upravljanje, vključno s tistimi, ki so odgovorni za izvršno upravljanje, so zagotavljali dejansko neodvisnost, tako da nobena od teh oseb ni imela nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, ter od njega niso pridobivale finančnih koristi ali imeli poslovnega odnosa z njegovimi delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem. Zaposleni, ki so odgovorni za upravljanje, in tiste osebe, ki neposredno poročajo poslovodstvu družbe o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja, so podpisali izjavo za leto 2022, s katero so potrdili svojo neodvisnost, kot to določa ZOP.

Plačilo oseb, odgovornih za upravljanje, in članov uprave ter zaposlenih pri operaterju prenosnega sistema v letu 2022 ni bilo odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja.

Poslovodstvo operaterja prenosnega sistema je samostojno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti sprejemalo potrebne odločitve in opravljalo potrebna dejanja za zagotavljanje neodvisnega ravnanja operaterja prenosnega sistema.

Vsi zaposleni pri operaterju prenosnega sistema v strukturi upravljanja so razkrivali podatke, ki so potrebni za konkurenčno delovanje trga na način, da so bili podatki ažurno in nediskriminatorno objavljeni na spletni strani (www.plinovodi.si), tako da so uporabnikom prenosnega sistema zagotavljali zadostne, pravočasne in zanesljive podatke, nadzornik za skladnost pa je to preverjal.

Zaposleni so redno objavljali vse potrebne informacije o zasedenosti oziroma razpoložljivosti prenosnih zmogljivosti ter aktualni ponudbi in povpraševanju na sekundarnem trgu.

Zaposleni so redno objavljali vse potrebne informacije o zasedenosti oziroma razpoložljivosti prenosnih zmogljivosti ter aktualni ponudbi in povpraševanju na sekundarnem trgu.

3.1.1 Priprava 10-letnega razvojnega načrta omrežja za obdobje 2023-2032

Na podlagi 42. člena ZOP mora operater prenosnega sistema vsako leto najkasneje do 1. junija po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi sprejeti in predložiti regulativnemu organu 10-letni razvojni načrt omrežja (v nadaljevanju razvojni načrt), ki mora temeljiti na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju in mora vsebovati učinkovite ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe. Za prva tri leta tega načrta mora operater prenosnega sistema priložiti tudi naložbeni načrt, usklajen z razvojnim načrtom in izdelan v skladu z metodologijo, kot jo določa ZOP.

Operater prenosnega sistema je izvedel posvetovanje z vsemi zainteresiranimi stranmi tako, da je objavil predlog razvojnega načrta na svoji spletni strani med 21. 4. 2022 in 21. 5. 2022 ter zainteresirano javnost povabil k podaji pripomb.

V času razgrnitve predloga razvojnega načrta je operater prenosnega sistema prejel pripombe dveh zainteresiranih strani. Eno pripombo je podal madžarski operater prenosnega sistema FGSZ, ki je informativne narave in vsebuje podatke o njihovih projektih, ter drugo Občina Ribnica. Slednjo je operater prenosnega sistema preučil, se seznanil z mnenjem ter jim podal odgovor. Na podlagi omenjenih odzivov dopolnitev razvojnega načrta ni bila potrebna. Operater prenosnega sistema je na podlagi prejetih odzivov 2. 6. 2022 podal vlogo za izdajo soglasja k razvojnemu načrtu prenosnega omrežja nacionalnemu regulativnemu organu – Agenciji za energijo (v nadaljevanju agencija).

Nadzornik za skladnost je pri pripravi razvojnega načrta aktivno sodeloval s pripravljavci razvojnega načrta v družbi in se redno udeleževal sestankov, s čimer je spremljal potek aktivnosti in zagotavljal, da so te potekale pregledno in nepristransko ter skladno z ZOP.
Nadzornik za skladnost je pri tem spremljal tudi aktivnosti nadzornega organa, da ni sprejemal kakršnih koli odločitev, ki bi vplivale na dejavnosti, ki so potrebne za pripravo razvojnega načrta omrežja v skladu z 42. členom ZOP ali bi bile povezane z njimi.

Agencija se je skladno z ZOP o razvojnem načrtu posvetovala z vsemi dejanskimi in možnimi uporabniki sistema, in sicer na odprt in pregleden način, tako da je 10. 6. 2022 na svoji spletni strani objavila razvojni načrt ter pozvala vse dejanske in možne uporabnike sistema k podaji pripomb. Posvetovalni postopek se je zaključil 11. 7. 2022.

3.1.2 Naložbeni načrt

Naložbe, ki imajo podlago v razvojnem in naložbenem načrtu, je operater prenosnega sistema načrtoval tako, da nepristransko zagotavljajo odpravo ozkih grl v sistemu in dolgoročno zmogljivost sistema, ki bo zadostila razumnemu povpraševanju in zanesljivosti oskrbe, še posebej brez pristranskih koristi vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela. Poslovodstvo operaterja prenosnega sistema je usklajen naložbeni načrt skupaj z razvojnim načrtom omrežja za obdobje 2023–2032 pravočasno predložilo agenciji.

3.1.3 Komercialni in finančni odnosi z vertikalno integriranim podjetjem

Vertikalno integrirano podjetje ali njegov del sestavljajo naslednja podjetja:
- Južni tok Slovenija d.o.o., družba za prenos zemeljskega plina,
- Plinovodi, družba za upravljanje s prenosnim sistemom, d.o.o.,
- Plinhold, upravljanje plinske infrastrukture, d.o.o.,
- Slovenski državni holding, d.d.

Družba Plinhold v letu 2022 ni imela drugih povezanih družb, ki bi bile v njeni 100-odstotni lasti, razen družbe Plinovodi.

Družba Plinovodi v letu 2022 z vertikalno integriranim podjetjem ali z njim povezano družbo ali na pobudo ali v interesu teh družb ni sklenila nobenega pravnega posla, tudi ni storila ali opustila nobenega dejanja na pobudo ali v interesu teh podjetij ali z njimi povezanih družb, kjer bi prišlo do prikrajšanja družbe. Prav tako družba ni prejela nobenih nadomestil za prikrajšanje, ker take pogodbe ni sklenila.

Družba Plinovodi je v letu 2022 izvedla eno finančno transakcijo z vertikalno integriranim podjetjem, to je družbo Plinhold d.o.o. na podlagi ZGD-1, to je izplačilo dobička njenemu edinemu družbeniku.

Operater prenosnega sistema regulativnemu organu ni predložil v soglasje nobene komercialne in finančne pogodbe ali sporazuma z vertikalno integriranim podjetjem, ker v obravnavanem koledarskem obdobju take pogodbe ni sklenil.

Vsi zaposleni so v vseh komercialnih in finančnih odnosih z vertikalno integriranim podjetjem obvezani, da ravnajo izključno pod tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema vodi natančno evidenco (arhiv) komercialnih in finančnih odnosov, s katerimi je seznanjen tudi nadzornik za skladnost. Operater prenosnega sistema v letu 2022 ni sklenil nobenih poslov z vertikalno integriranim podjetjem.

3.2 Zagotavljanje neodvisnosti delovanja operaterja prenosnega sistema v splošni strukturi upravljanja

3.2.1 Pregled izpolnjevanja ukrepov za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje

Osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, vključno s tistimi, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja, v letu 2022 pri operaterju prenosnega sistema niso imele poslovnega odnosa z njegovimi družbeniki s kontrolnim deležem.
Nadzornik za skladnost je prejel pisno izjavo teh oseb, da v letu 2022 niso imeli odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v delu vertikalno integriranega podjetja (Plinhold in SDH) in od njega niso pridobivali finančnih koristi ali imeli poslovnega odnosa z njegovimi delničarji oziroma družbeniki s kontrolnim deležem.

Zaposleni pri operaterju prenosnega sistema (v nadaljevanju zaposleni) so v letu 2022 vse aktivnosti, procese in vse naloge oziroma poslovanje izvajali neodvisno in s službami, organiziranimi v okviru pravne osebe operaterja prenosnega sistema.

Osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, zagotavljajo, nadzornik za skladnost pa spremlja, da noben del vertikalno integriranega podjetja ne daje operaterju prenosnega sistema v najem svojega osebja ali zanj opravlja storitev ali zanj najema osebja, zaposlenega v drugem delu vertikalno integriranega podjetja, ali za operaterja prenosnega sistema opravlja storitev, ki jo upravlja drugi del vertikalno integriranega podjetja.
Nadzornik za skladnost je pri pregledu potencialnih razmerij v letu 2022 ugotovil, da operater prenosnega sistema ne razpolaga s pogodbami, ki bi bile v nasprotju s temi določili.

Zaposleni so pri sodelovanju z regulativnim organom ali z državnimi organi delovali samostojno in neodvisno od vertikalno integriranega podjetja ter pri tem posebno skrb namenjali zagotavljanju nediskriminatornosti in pri tem spodbujali delovanje trga z zemeljskim plinom.

Zaposleni so pripravljali finančne načrte družbe in posamezne politike za njihovo izvrševanje, tako da vertikalno integriranemu podjetju ni bil omogočen dostop do informacij ali zbirov podatkov, ki bi mu omogočale konkurenčne prednosti pri nastopanju na trgu z zemeljskim plinom.

Ekonomski sektor pri operaterju prenosnega sistema ima v ta namen izdelane in usklajene obrazce za konsolidirano poročanje vertikalno integriranemu podjetju (obvladujoče družbe) skladno z ZGD-1 in ZOP na način, da vertikalno integriranemu podjetju niso bile razkrite informacije ali zbir podatkov, ki bi mu omogočale konkurenčne prednosti pri nastopanju na trgu z zemeljskim plinom.

Osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, so pripravljale razvojno strategijo družbe in posamezne politike za izvrševanje razvojne strategije neodvisno od vertikalno integriranega podjetja, tako da je zagotovljena stalna dobičkonosnost družbe največ v višini, ki jo regulativni organ priznava kot upravičen donos na sredstva.

Regulativni organ je bil v letu 2021 obveščen o evidenci vseh sklenjenih pogodb o prenosu z uporabniki sistema različnih ročnosti, o bilančnih pogodbah ter tekoče o vseh novih sklenjenih pogodbah.

Pri pripravi politike zadolževanja družbe in predlaganju stopnje zadolževanja družbe so zaposleni, ki so odgovorni za upravljanje, upoštevali kapitalsko sposobnost družbe.

Politika zadolževanja družbe in stopnja zadolževanja družbe izhajata iz sprejetega razvojnega načrta, ki temelji na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju ter naložbenem načrtu. Pri tem je operater prenosnega sistema upošteval omejitve, ki izhajajo iz splošnih aktov regulativnega organa, ter omejitve, ki izhajajo iz podpisane garancijske pogodbe s strani Slovenske izvozne družbe, d.d., (v nadaljevanju SID banka). V primerjavi z letom 2021 sta stopnji kapitalske pokritosti osnovnih sredstev in dolgoročnosti financiranja ostali skoraj nespremenjeni. Koeficient gospodarnosti in EBITDA izkazujeta nekaj nižje vrednosti kot v letu 2021, medtem ko se je kazalnik donosnost kapitala povečal. Kazalniki finančnih zavez so skladni z zahtevami Garancijske pogodbe in boljši od načrtovanih.

Zaposleni, ki so odgovorni za upravljanje, so pri izpolnjevanju okoljskih zahtev s strani uporabnikov prenosnega sistema zagotavljali, da so te izpolnjene na nediskriminatorni način. V sredini leta 2022 je bila izvedena tudi zunanja presoja skladnosti z zahtevami ISO 14001:2015. V zaključku presoje je bilo ugotovljeno, da družba izvaja, vzdržuje in razvija sistem vodenja skladno z zahtevami standarda ISO 14001:2015.

3.2.2 Vertikalno integrirano podjetje - Plinhold

Edini družbenik operaterja prenosnega sistema, to je družba Plinhold, je v letu 2022 sklical dve seji skupščine, na katerih:

- se je seznanil s sprejetim sklepom 4. seje Nadzornega sveta družbe Plinovodi d.o.o., ki je:
  - sprejel Letno poročilo družbe Plinovodi d.o.o. za poslovno leto 2021;
  - odločil o uporabi bilančnega dobička za leto 2021;
- se je seznanil s sprejetim sklepom 7. seje Nadzornega sveta družbe Plinovodi d.o.o. glede razporeditve nerazporejenega dela bilančnega dobička iz leta 2021.

Nadzornik za skladnost je v letu 2022 spremljal, da vertikalno integrirano podjetje ni neposredno ali posredno po svojih predstavnikih v organih operaterja prenosnega sistema določalo ravnanja operaterja prenosnega sistema pri dejavnostih in upravljanju sistema ter zagotavljanju konkurenčnosti tega delovanja ali pri dejavnostih, potrebnih za pripravo 10-letnega načrta za razvoj omrežja.

Vertikalno integrirano podjetje ni določalo ravnanja operaterja prenosnega sistema pri dejavnostih in upravljanju sistema.

Vertikalno integrirano podjetje se je v letu 2022 vzdržalo vseh dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju obveznosti ZOP ali nanj vplivale, ter od operaterja prenosnega sistema ni zahtevalo, da mora od njega pridobiti kakršna koli dovoljenja za izpolnjevanje teh obveznosti.

Družba Plinhold opravlja dejavnost finančnih storitev in dejavnost holdingov. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema je v letu 2022 revidiral revizor, ki je revidiral računovodske izkaze v družbi Plinhold.

3.2.3 Nadzorni organ

Nadzorni organ operaterja prenosnega sistema je med poslovnim letom 2022 v okviru svojih pristojnosti aktivno spremljal in nadziral poslovanje družbe Plinovodi d.o.o. skladno z ZGD-1 in z omejitvami, kot jih določa ZOP. Nadzorni organ družbe Plinovodi d.o.o. sestavlja šest članov, ki so imenovani oziroma izvoljeni za obdobje štirih let.

V obravnavanem obdobju je deloval v naslednji sestavi:

- Tibor Šimonka, od 1. 9. 2021, predsednik NS od 2. 9. 2021,
- Žarko Furman, član od 1. 9. 2021, namestnik predsednika od 2. 9. 2021,
- Janez Žlak, član od 1. 9. 2021,
- Boštjan Napast, član od 1. 9. 2021,
- Aleš Šuštar, član od 8. 4. 2021,
- Rok Vozel, član od 8. 4. 2021.

Nadzorni organ družbe je v letu 2022 izvedel pet rednih sej, na katerih je obravnaval strateške in redne zadeve, vezane na poslovanje družbe. Med pomembnejše sodijo v nadaljevanju naslednje zadeve. Nadzorni organ:

- se je seznanil s Poročilom o izvajanju Finančnega načrta v letu 2021,
- je sprejel Letno poročilo družbe Plinovodi d.o.o. za poslovno leto 2021,
- je obravnaval Poročilo o odnosih do povezanih družb za leto 2021 skupaj s poročilom neodvisnega revizorja in Izjavo poslovodstva, ki je sestavni del Poročila o odnosih do povezanih družb in tudi sestavni del poslovnega poročila,
- se je seznanil s Poročilom o delu Nadzornega sveta za leto 2021,
- je sprejel odločitev glede uporabe bilančnega dobička leta 2021,
- je sprejel spremembo Politike upravljanja družbe Plinovodi d.o.o. ter pooblastil poslovodstvo družbe za njeno objavo na spletni strani družbe,
- je ustanovil Kadrovsko komisijo Nadzornega sveta družbe Plinovodi d.o.o. ter imenoval predsednika in dva člana te komisije,
- se je seznanil s četrtletnimi Poročili o izvajanju Finančnega načrta v posameznih obdobjih leta,
- je sprejel Dopolnitev in rebalans Finančnega načrta za obdobje 2022–2024,
- se je seznanil s Poročilom o izvajanju programa za zagotavljanje skladnosti v letu 2021 v družbi Plinovodi d.o.o.,
- se je seznanil z dokumentom Upravljanje s kibernetsko varnostjo v družbi Plinovodi d.o.o.,
- se je seznanil z dokumentom Zaveza trajnosti družbe Plinovodi d.o.o. in soglašal s strateškimi usmeritvami za trajnostno delovanje,
- se je seznanil z dokumentoma Pregled pričakovanj Slovenskega državnega holdinga, d.d. iz letnega načrta upravljanja kapitalskih naložb za leto 2022 in Pregled izvedenih aktivnosti ter načrt za izvedbo dodatnih aktivnosti v zvezi z letnim načrtom upravljanja kapitalskih naložb za leto 2022,
- se je seznanil s priporočilom št. 9 z naslovom Politika prejemkov organov vodenja, ki je del Priporočil Slovenskega državnega holdinga,

- se je seznanil z osnutkom Finančnega načrta za obdobje 2023–2025,
- se je seznanil s spremembami in dopolnitvami Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države iz junija 2022 ter spremembami in dopolnitvami Priporočil in pričakovanj Slovenskega državnega holdinga iz junija 2022,
- je sprejel Finančni načrt za obdobje 2023–2025,
- je odločil glede nerazporejenega dela dobička,
- je izvedel samoocenjevanje Nadzornega sveta,
- je članom Kadrovske komisije Nadzornega sveta podaljšal mandat za čas trajanja njihovega mandata v Nadzornem svetu družbe Plinovodi d.o.o.,
- se je seznanil s Finančnim koledarjem družbe Plinovodi d.o.o. za leto 2023.

Nadzornik za skladnost se je udeležil vseh sej nadzornega sveta in na sejah podajal mnenja, predloge in opozarjal na morebitne kršitve programa, s čimer je zmanjševal tveganja za nastop neskladnosti z energetsko zakonodajo.

Nadzorni organ v letu 2022 ni sprejemal odločitev, ki bi vplivale na aktivnosti, potrebne za pripravo razvojnega načrta omrežja v skladu z ZOP ali bi bile povezane z njimi.

Nadzorni organ v letu 2022 ni sprejemal odločitev, ki bi vplivale na aktivnosti, ki so potrebne za pripravo razvojnega načrta omrežja v skladu z ZOP ali bi bile povezane z njimi, in ni preprečeval sprejemanja nobenih odločitev, zaradi česar bi se lahko preprečile ali zadržale naložbe, ki bi jih bilo treba v skladu z razvojnim načrtom omrežja izvesti v naslednjih treh letih.

3.2.4 Revizijska komisija nadzornega sveta

Revizijska komisija nadzornega sveta družbe Plinovodi (RK NS) je začela s svojim delovanjem s 1. 1. 2020. RK NS sestavljajo trije člani, od tega je en član zunanji strokovnjak s področja računovodstva in revidiranja.

RK NS je delovala v naslednji sestavi:

- Žarko Furman, predsednik od 2. 9. 2021,
- Aleš Šuštar, član od 2. 9. 2021,
- Marko Hočevar, zunanji član od 2. 9. 2021.

RK je v okviru svojih pristojnosti aktivno spremljala in nadzirala poslovanje družbe Plinovodi d.o.o ter v letu 2022 izvedla šest rednih sej, na katerih je obravnavala zadeve, vezane na poslovanje družbe.

Nadzornik za skladnost se je udeležil vseh sej RK NS, spremljal razprave in podajal mnenja pri vsebinah v povezavi z zagotavljanjem skladnosti z energetsko zakonodajo in programom, kar je prispevalo k zmanjševanju tveganj za nastop neskladnosti.

3.2.5 Poročilo neodvisnega revizorja k letnemu poročilu

Revizijska družba Deloitte revizija d.o.o. (v nadaljevanju: revizijska družba) je marca 2023 izdala poročilo neodvisnega revizorja na podlagi izvedene revizije računovodskih izkazov družbe Plinovodi d.o.o. v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR) za leto 2022 in Uredbo (EU) št. 537/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o posebnih zahtevah v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa (Uredba). Poročilo je bilo 20. 3. 2022 predstavljeno revizijski komisiji družbe Plinovodi d.o.o. Revizijska družba je revidirala računovodske izkaze družbe Plinovodi d.o.o., ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2021, izkaz poslovnega izida, izkaz drugega vseobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter pojasnila k računovodskim izkazom, vključujoč povzetek bistvenih računovodskih usmeritev.
Po mnenju revizijske družbe računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo finančni položaj družbe na dan 31. decembra 2021 ter njeno finančno uspešnost in denarne tokove za tedaj končano leto v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi.

Po mnenju Revizijske družbe Deloitte revizija d.o.o. računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo finančni položaj družbe na dan 31. decembra 2021 ter njeno finančno uspešnost in denarne tokove.

3.2.6 Poročilo neodvisnega revizorja o odnosih do povezanih družb

Revizijska družba je pregledala poročilo o odnosih do povezanih družb, ki ga je pripravilo poslovodstvo družbe Plinovodi d.o.o. Poročilo prikazuje vse pravne posle, ki jih je družba Plinovodi d.o.o. sklenila v poslovnem letu, ki se je končalo na dan 31. 12. 2022 z obvladujočo družbo ali z njo povezanimi družbami ali na pobudo ali v interesu teh družb, in vsa druga dejanja, ki jih je storila ali opustila na pobudo ali v interesu teh družb v preteklem poslovnem letu skladno s tretjim, četrtim in petim odstavkom 545. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 18/2023 z dne 13. 2. 2023 s spremembami; ZGD-1). Na podlagi razgovora s poslovodstvom in drugimi osebami v družbi Plinovodi d.o.o. se je revizijska družba seznanila s postopki, ki jih družba Plinovodi d.o.o. uporablja za prepoznavanje pogodb in poslov s povezanimi družbami, ki jih je treba vključiti v poročilo, ter z načinom določanja višine nadomestil in povračil pri poslih, ki so predstavljeni v poročilu, in ugotavljanja morebitnega prikrajšanja. Izvedeni so bili tudi analitični postopki za preverjanje skladnosti navedb v poročilu s poslovnimi knjigami družbe ter poizvedbe pri članih organov upravljanja družbe glede navedbe v poročilu ter tveganjih, povezanih z njim. V zvezi z razkritji v poročilu je revizijska družba pridobila pisne predstavitve, ki jih je podalo poslovodstvo družbe, ter opravila dodatna podrobna testiranja.

Na podlagi opravljenih postopkov in pridobljenih dokazov revizijska družba potrjuje, da ni opazila ničesar, zaradi česar ne bi verjela, da:

- so v poročilu o odnosih do povezanih družb za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, navedbe v vseh pomembnih pogledih točne;
- ni bila pri pravnih poslih, navedenih v poročilu, glede na okoliščine, ki so bile znane ob sklenitvi teh poslov, vrednost izpolnitve družbe v pomembnem pogledu nesorazmerno visoka;
- ne obstajajo okoliščine, ki bi glede drugih dejanj, navedenih v poročilu, kazale bistveno drugačno oceno prikrajšanosti od tiste, ki jo je dalo poslovodstvo, vse ob upoštevanju opredeljenih sodil.

3.3 Register tveganj

Nadzornik za skladnost ima za namen učinkovitega upravljanja s tveganji pri zagotavljanju dejanske neodvisnosti operaterja prenosnega sistema v splošni strukturi upravljanja skladno s pogoji Direktive 2009/73/EK, ZOP in Odločbe o certificiranju vzpostavljen register tveganj, ki temelji na pojasnilih in priporočilih, ki jih je izdala EK v zvezi z ločevanjem operaterjev prenosnih sistemov od dejavnosti dobave in proizvodnje. Z registrom tveganj nadzornik za skladnost identificira in oceni tista področja oziroma dejavnosti v družbi, ki predstavljajo največje tveganje za nastanek neskladnosti s programom in lahko vplivajo na stopnjo neodvisnosti delovanja operaterja prenosnega sistema.

Register tveganj je sistematični proces strokovnih sodb o verjetnih škodljivih ravnanjih in dogodkih. Predstavlja seznam prepoznanih tveganj za nastanek neskladnosti, kjer so ocenjene kategorije »vpliv dogodka« in »verjetnost nastanka dogodka«.

Na podlagi registra tveganj je nadzornik za skladnost v obravnavanem obdobju prepoznal največje tveganje pri varovanju podatkov in informacij.

Z registrom tveganj se tveganja za nastop neskladnosti ustrezno upravljajo, so identificirana in ocenjena. Na podlagi registra tveganj je nadzornik za skladnost zaposlenim predlagal ukrepe, ki zmanjšujejo stopnjo tveganj za nastop neskladnosti.

Glavne skupine prepoznanih tveganj nadzornika za skladnost skladno s programom so:

- splošno tveganje diskriminatornega ravnanja (tveganja, da zaposleni ne zagotavljajo dejanske neodvisnosti operaterja prenosnega sistema, še posebej v povezavi z vertikalno integriranim podjetjem);
- tveganja glede varovanja in objave podatkov (tveganja, da zaposleni ne varujejo tajnosti poslovno občutljivih podatkov in ne zagotavljajo preglednosti in nediskriminatornosti z objavo podatkov);
- tveganja pri izvajanju storitev (tveganje, da zaposleni vseh storitev brez kakršne koli diskriminacije ne nudijo vsem uporabnikom prenosnega sistema pod enakimi pogoji);
- tveganja pri zagotavljanju nediskriminatornega dostopa do prenosnega omrežja (tveganje, da zaposleni ne zagotavljajo dostopa tretjih strani do prenosnega omrežja na nediskriminatoren način in diskriminirajo uporabnike sistema v korist vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela);
- tveganja pri zagotavljanju nediskriminatornih in preglednih postopkov (tveganje, da zaposleni ne izdelajo, ne izvajajo in ne objavljajo takojšnjih, nediskriminatornih in preglednih mehanizmov za dodeljevanje prenosnih zmogljivosti in preglednih postopkov za upravljanje prezasedenosti).

Pri pripravi in posodobitvah kataloga tveganj družbe Plinovodi d.o.o. je nadzornik za skladnost nastopal v funkciji nadzora nad prepoznanimi tveganji v družbi za področja, ki so v povezavi z zagotavljanjem skladnosti s programom. Nadzornik za skladnost je v obravnavanem obdobju z registrom tveganj prepoznaval tveganja ter njihove ocene na vseh ravneh v okviru organizacijskih enot, funkcij in procesov. V postopku nadzora je ocene iz registra tveganj primerjal z ocenami iz kataloga tveganj družbe, veljavnega v letu 2021. Nadzornik za skladnost je po izvedeni primerjavi ugotovil, da so v katalogu tveganj identificirana vsa tveganja iz registra tveganj ter da so ocene tveganj iz kataloga tveganj primerljive z registrom tveganj.

3.4 Zaupnost podatkov

Zaposleni so v letu 2022 varovali tajnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih je dobil operater prenosnega sistema med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, tako da je bil omogočen dostop do poslovno občutljivih podatkov samo tistim zaposlenim, ki so jih potrebovali pri svojem delu ali odločanju. Pri upravljanju in dostopu do podatkov, ki imajo naravo poslovne skrivnosti, je vsak zaposleni upošteval *Pravilnik o varovanju poslovnih skrivnosti in poslovno občutljivih podatkov* ter *Pravilnik o varstvu osebnih podatkov*, ki sta bila zadnjič posodobljena leta 2020. V letu 2023 operater prenosnega sistema načrtuje ponovno posodobitev *Pravilnika o varstvu osebnih podatkov* zaradi sprejetega ZVOP-2.

Nadzornik za skladnost v letu 2022 ni prejel od zaposlenih ali tretjih oseb nobene pritožbe v zvezi z razkrivanjem poslovno občutljivih podatkov.

Nadzornik za skladnost je pristojne osebe za informacijsko tehnologijo (v nadaljevanju IT) redno obveščal o zahtevah glede načina varovanja tajnosti podatkov in dostopov do poslovno občutljivih informacij in z njimi uskladil odprta vprašanja glede načina zagotavljanja zaupnosti podatkov.

Nihče od zaposlenih ni razkrival poslovno občutljivih podatkov kateri koli tretji osebi, razen če:

- je pogodbena stranka operaterja prenosnega sistema podala pisno soglasje operaterju prenosnega sistema za posredovanje ali razkritje zaupnih podatkov tretji osebi;
- so poslovno občutljivi podatki postali javni podatki;
- se podatki, ki so po zakonu javni, ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev niso mogli določiti kot poslovno občutljivi podatki.

Nadzornik za skladnost v letu 2022 ni prejel od zaposlenih ali tretjih oseb nobene pritožbe v zvezi z razkrivanjem poslovno občutljivih podatkov.

3.5 Razkrivanje in objava podatkov

Zaposleni so zagotavljali preglednost in nediskriminatornost podatkov, ki so potrebni za konkurenčno delovanje trga na način, da so podatke sproti in nediskriminatorno objavljali na spletni strani (www.plinovodi.si), tako da so uporabnikom prenosnega sistema zagotavljali zadostne, pravočasne in zanesljive podatke. Operater prenosnega sistema ima vzpostavljen kanal obveščanja RSS (angl. Real Simple Syndication), s pomočjo katerega lahko uporabniki omrežja prejemajo takojšnje informacije o stanju delovanja na prenosnem omrežju in drugih pomembnih dogodkih.

Vse podatke in razkritja, ki jih zahteva zakonodaja, so zaposleni objavljali na smiseln, nediskriminatoren, količinsko jasen ter uporabnikom prenosnega sistema prijazen način. Zaposleni so pri izpolnjevanju nalog v zvezi z dostopom tretjih strani do prenosnega sistema zagotavljali zadostne, pravočasne in nepristranske informacije, ki so drugim operaterjem prenosnih sistemov v drugih državah ter uporabnikom prenosnega sistema zagotavljale prenos zemeljskega plina.

Nadzornik za skladnost v letu 2022 ni prejel pritožbe od uporabnikov sistema v zvezi z neizpolnjevanjem stopnje informiranosti.

Nadzornik za skladnost v letu 2022 ni prejel pritožbe v zvezi z neizpolnjevanjem stopnje informiranosti.

Zaposleni, ki so odgovorni za vzdrževanje prenosnega sistema, so na spletni strani (www.plinovodi.si) objavili vsa načrtovana obdobja za vzdrževanje, ki bi lahko vplivala na pravice uporabnikov sistema, izhajajoč iz pogodb o prenosu, ter ustrezne operativne informacije.

Objava je vsebovala vse spremembe načrtovanih obdobij za vzdrževanje in obvestila o nenačrtovanem vzdrževanju, takoj ko je operater prenosnega sistema imel to informacijo na voljo. V obdobju vzdrževanja je operater prenosnega sistema redno objavljal posodobljene informacije o podrobnostih, pričakovanem trajanju in posledicah vzdrževanja.

V letu 2022 operater prenosnega sistema ni prejel pritožbe v zvezi z nezadostnimi objavami informacij glede vzdrževanja prenosnega sistema.

3.5.1 Posredovanje poslovno občutljivih podatkov neznanim prejemnikom

Zaposleni so preverjali pravilnost elektronskih poštnih naslovov, da bi preprečil posredovanje poslovno občutljivih podatkov neznanim prejemnikom, še posebej prejemnikom vertikalno integriranega podjetja in njegovim delom. Zato so zaposleni skrbeli, da varujejo poslovno občutljive podatke pri pošiljanju množičnih elektronskih sporočil, ki so naslovljena tako na zaposlene pri operaterju prenosnega sistema kot tudi na osebe v vertikalno integriranem podjetju in njegovim delom, z namenom, da se prepreči posredovanje poslovno občutljivih podatkov brez dovoljenja.

3.6 Ravnanje do vertikalno integriranega podjetja pri upravljanju s podatki

Zaposleni so pripravljali in izvajali naloge, tako da vertikalno integriranemu podjetju in njegovim delom ni bil omogočen dostop do poslovno občutljivih podatkov, ki bi mu omogočale konkurenčne prednosti pri nastopanju na trgu z zemeljskim plinom.

Zaposleni so preprečevali diskriminatorno ravnanje pri upravljanju s podatki, pri čemer niso delili sistemov ali opreme IT in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja.
Nadzornik za skladnost pri spremljanju upravljanja s podatki in zagotavljanja samostojne in neodvisne uporabe informacijske tehnologije in sistemov za varnostni dostop ni ugotovil kršitev oziroma z njimi ni bil seznanjen s strani zaposlenih.
Pri izbiri svetovalcev oziroma zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo informacijske tehnologije in sisteme za varnostni dostop so zaposleni v okviru javnih naročil upoštevali, da niso bili isti, kot jih uporablja vertikalno integrirano podjetje. Nadzornik za skladnost je pri operaterju prenosnega sistema sodeloval z zaposlenimi, ki so odgovorni za izvajanje postopkov javnih naročil, in jih opozarjal na potrebno vključitev določbe o preprečevanju istih svetovalcev oziroma zunanjih izvajalcev neposredno v razpise za javna naročila tam, kjer je to potrebno. Operater prenosnega sistema je določbe o preprečevanju istih svetovalcev oziroma zunanjih izvajalcev vključeval v javna naročila kot enega izmed pogojev za sodelovanje v predmetnem javnem naročilu.

Nadzornik za skladnost je vse zaposlene poučil in opozarjal o načinu in primernem ravnanju z dokumenti, mediji ali drugimi poslovno občutljivimi podatki. Zato so zaposleni v skupnih prostorih in območjih, dostopnih za obiskovalce ali druge osebe, ki niso zaposlene v podjetju, z dokumenti, mediji ali drugimi podatki ravnali odgovorno, pri čemer jih niso puščali na fotokopirnih strojih, tiskalnikih ali mizah v sejnih ali drugih skupnih sobah. Zaposleni niso razpravljali o poslovno občutljivih podatkih v skupnih prostorih in območjih, dostopnih za obiskovalce. Pri uporabi skupnih prostorov se zaposleni niso pogovarjali o poslovno občutljivih podatkih v prisotnosti obiskovalcev in drugih oseb, še posebej ne v prisotnosti zaposlenih iz vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

3.6.1 Varovanje podatkov in informacij na področju informacijske tehnologije

Za zagotavljanje informacijske varnosti in obvladovanja varnostnih groženj ima operater prenosnega sistema na področju kibernetske varnosti implementiranih več naprednih varnostnih rešitev. V družbi je implementiran Sistem upravljanja varovanja informacij (SUVI), ki temelji na standardu SIST ISO/IEC 27001:2007. V letu 2022 je operater prenosnega sistema izvedel prvo interno revizijo implementiranega sistema SUVI. Izvedena revizija je pokazala visoko skladnost poslovanja z določili SUVI ter nekaj prostora za izboljšave tako na operativni ravni kot na ravni varnostne dokumentacije. Ugotovljene možnosti za izboljšave so bile do konca leta 2022 v večini implementirane. V letu 2022 je bilo izvedenih tudi več izobraževanj s področja SUVI in kibernetske varnosti za vse zaposlene v družbi.

Zaradi aktualnih varnostnih razmer se je v letu 2022 okrepil sistem poročanja o stanju kibernetske varnosti družbe z namenom rednega in aktualnega obveščanja pristojnih institucij.

Za zagotavljanje ustrezne stopnje informacijske varnosti ima operater prenosnega sistema na področju kibernetske varnosti implementiranih več naprednih kibernetskih rešitev z različnimi mehanizmi obrambe in več sloji zaščite pred kibernetskimi napadi.
Implementirane varnostne rešitve ščitijo tako povezavo do operaterja prenosnega sistema kot tudi omrežje znotraj njega (poslovno in procesno omrežje). Končne točke imajo nameščeno napredno XDR (angl. Extended Detection and Response) zaščito pred znanimi in neznanimi zlonamernimi programi ter pred izrabo ranljivosti legitimnih programov. Zaradi aktualnih varnostnih razmer se je v

letu 2022 okrepil sistem poročanja o stanju kibernetske varnosti družbe z namenom rednega in aktualnega obveščanja pristojnih institucij.

V obravnavanem obdobju je operater prenosnega sistema namenjal ustrezno pozornost preprečevanju možnosti lateralnega gibanja škodljive programske kode med notranjimi mrežami sistemov. Z namenom takojšnjega odzivanja na potencialne kibernetske grožnje so vse implementirane tehnične varnostne rešitve povezane v sistem za upravljanje varnostnih informacij in dogodkov (SIEM, Security Information and Event Management), ki je nadalje povezan z Varnostno operativnim centrom kibernetske varnosti (VOC), ki izvaja spremljanje in detekcijo zaznanih anomalij v režimu 24/7.

Operater prenosnega sistema je sledil varnostnim smernicam in dobrim praksam pri zagotavljanju ustrezne stopnje varnosti informacijskih sistemov, kot sta ločevanje procesnega in poslovnega omrežja ter zagotavljanje sodobne zaščite končnih točk pred znanimi in neznanimi informacijskimi grožnjami. Operater prenosnega sistema je dosledno sledil obvestilom, povezanih z informacijsko varnostjo, ki jih objavljata Nacionalni odzivni center za kibernetsko varnost (SI-CERT) in Urad Vlade RS za informacijsko varnost, ter izvajal vse potrebne in priporočene ukrepe z namenom zagotavljanja čim višje stopnje kibernetske varnosti. Operater prenosnega sistema ima sprejet Načrt odzivanja na kibernetske incidente (NOKI) kot del varnostne dokumentacije, ki jo sestavljata še Sistem upravljanja varovanja informacij (SUVI) in Sistem upravljanja neprekinjenega poslovanja (SUNP).

Operater prenosnega omrežja je z različnimi nadgradnjami in konfiguracijami na področju informacijsko-komunikacijskih sistemov zmanjševal morebitne ranljivosti in s tem grožnje kibernetske varnosti. Sledi najnovejšim smernicam in tehnologijam pri zagotavljanju informacijske varnosti. Na podlagi izdelanega Sodobnega koncepta kibernetske varnosti, ki temelji na celovitem pregledu kibernetske varnosti po svetovno priznani metodologiji, je operater prenosnega omrežja pridobil srednjeročni vpogled na možnosti dodatnih izboljšav kibernetske varnosti v družbi, vse z namenom nadaljnjega zagotavljanja visoke stopnje kibernetske varnosti. Večjo pozornost je operater prenosnega omrežja v obravnavanem letu posvetil prav tako dodatnim konfiguracijam notranjega požarnega zidu (med poslovnim (IT) in procesno-operativnim (OT) okoljem), vse z namenom zmanjšanja kibernetskih tveganj.

Zaposleni, odgovorni za IT, so skrbeli, da se ob kadrovskih spremembah zaposlenih (nove zaposlitve, odhodi zaposlenih, sprememba delovne funkcije zaposlenih itd.) takoj spremenijo pravice glede dostopa do podatkov skladno z zahtevami delovnega mesta. Seznam uporabnikov, ki dostopajo do poslovno občutljivih podatkov, je bil redno posodobljen. Zaposleni, ki so odgovorni za IT, so preprečevali dostop do informacijskih sistemov, skupnih podatkovnih baz, datotek in strežnikov nepooblaščenim osebam, še posebej zaposlenim v vertikalno integriranem podjetju in njegovim delom. Nadzornik za skladnost je spremljal aktivnosti in bil o njih tudi obveščen.

Prepoznana tveganja zunanjih izvajalcev je operater prenosnega sistema v letu 2022 zmanjševal z opustitvijo nekaterih sistemov, ki jih dobavljajo zunanji izvajalci, konsolidacijo sistemov in prehodom na uporabo novih sistemov, od katerih je večino informacijskih sistemov operater prenosnega sistema razvil sam z lastnimi viri. Izveden je bil prehod na informacijsko rešitev za upravljanje s pogodbenimi razmerji in obračunom omrežnine ter prehod na informacijsko rešitev za validiranje, alociranje in bilansiranje.

V letu 2022 je bil uspešno izveden prehod na novo Enotno platformo za uporabnike sistema (EPUS), z vsemi obstoječimi vsebinami portala NUS (Network User Service). Platforma EPUS v nadaljevanju nadomešča tudi obstoječe portale družbe: (i)Virtualno točko in (ii)Pripravljavec prognoz. Platforma EPUS s sodobnim načinom avtentikacije in avtorizacije uporabnikov zagotavlja visoko raven kibernetske varnosti. V sklopu platforme EPUS je operater prenosnega sistema v letu 2022 na podlagi sklepa Vlade RS vzpostavil enoten informacijski sistem (EIS) za slovenski sektor plina, katerega zaledje je razvito z lastnimi viri.

3.6.2 Neodvisen varnostni pregled informacijskega sistema

V letu 2022 je bil izveden neodvisen varnostni pregled v sklopu priprave sodobnih konceptov kibernetske varnosti. Med izvedbo pregleda ni bilo odkritih kritičnih ranljivosti družbe. Pregled je pokazal, da operater prenosnega sistema varovanju informacijskih virov namenja potrebno pozornost, da je pri tem uspešen in ima implementiranih več sodobnih varnostnih rešitev. Dodatno je bilo v sklopu pregleda izveden tudi pregled skladnosti s CIS kontrolami (CIS Controls v8) s posebnim poudarkom na implementacijski skupini IG3. V letu 2022 ni prišlo do kibernetskih vdorov v informacijski sistem družbe Plinovodi.

V letu 2022 ni prišlo do kibernetskih vdorov v informacijski sistem operaterja prenosnega sistema.

Ključne ugotovitve v letu 2022 na področju IT pri operaterju prenosnega sistema so naslednje:

Operater prenosnega sistema v letu 2022 ni imel vdorov, ki bi lahko ogrozili varnost ali stabilnost informacijskega sistema kot celote in povzročili škodo oz. razkritje informacij.

- informacijski sistemi so delovali varno in zanesljivo;
- vzdrževanje poslovnih in procesnih informacijskih sistemov je bilo izvedeno skrbno;
- izvajala se je obnova in nadgradnja informacijske infrastrukture kot podlaga za nemoteno delovanje informacijskih sistemov;
- informacijski sistemi so se ustrezno nadgrajevali in posodabljali;
- z varnostnimi nadgradnjami so se odpravljale ranljivosti informacijskih sistemov;
- pravice dostopov do informacij so se urejale skladno z zahtevami delovnega procesa in SUVI;
- informatika pri operaterju prenosnega sistema se razvija na način, da se zagotovi dolgoročna primernost informacijskih rešitev;
- zaradi predvidenih načrtovanih aktivnosti na področju informacijskega sistema kot celote se bo zmanjševanje IT tveganj nadaljevalo;
- povečuje se delež lastnega razvoja namenskih informacijskih rešitev ter pomen lastno razvitih rešitev za poslovanje družbe;
- povečuje se pomen kadrov v družbi na področju informatike in kibernetske varnosti.

Informacijski sistemi, ki jih operater prenosnega sistema uporablja, delujejo varno in zanesljivo. Stalno razvijajoče in spreminjajoče se poslovno okolje v energetskem sektorju, ki se kaže skozi nove tehnološke izzive, povečanje obsega podatkov, izmenjav podatkov, digitalizacijo poslovanja, nove zakonodajne zahteve in povečevanje obsega naprav, pa nakazuje na nove izzive v smislu obvladovanja tveganj.

3.7 Načrtovanje in izvajanje storitev

3.7.1 Izvajanje storitve prenosa, uravnoteženja, izravnave odstopanj, obračuna bilančnih razlik in prodaje zmogljivosti na sekundarnem trgu

Zaposleni so vse storitve brez kakršnega koli razlikovanja v letu 2022 nudili vsem uporabnikom prenosnega sistema pod enakimi pogoji, pri čemer ti pogoji ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurence pri dobavi. Operater prenosnega sistema je obvezan, da za vertikalno integrirano podjetje izvaja enake storitve kot za druge uporabnike prenosnega sistema, in sicer storitve prenosa, izravnave odstopanj, obračuna bilančnih razlik in prodaje zmogljivosti na sekundarnem trgu. Vse storitve odobri ali je z njimi seznanjen regulativni organ. V letu 2022 operater prenosnega sistema ni izvajal storitev za vertikalno podjetje ali njegov del.

V letu 2022 operater prenosnega sistema ni izvajal storitev za vertikalno podjetje ali njegov del.

Virtualna točka za plin (VTP)

Vsakodnevno izvajanje transakcij z zemeljskim plinom se izvaja na pregleden in nepristranski način v okviru spletne informacijsko podprte platforme Virtualna točka za plin (VTP), v kateri so zajete tri storitve:

a) virtualna točka (VT), kjer se izvajajo transakcije nakupa in prodaje količin plina;
b) trgovalna platforma (TP), kjer se izvajajo transakcije nakupa in prodaje količin plina med bilančnimi skupinami in operaterjem prenosnega sistema primarno za uravnoteženje prenosnega sistema,
c) oglasna deska (OD).

Transakcij, ki se izvajajo na prostem trgu, se lahko udeležujejo vsi registrirani člani VTP, medtem ko so na izravnalnem trgu udeleženci v transakciji le nosilci bilančnih skupin in operater prenosnega sistema. Pogodbeni odnosi z uporabniki sistema so usklajeni, pregledni in nepristranski. Tudi v letu 2022 je operater prenosnega sistema nastopal kot organizator izravnalnega trga.

Na VTP je bilo v letu 2022 izvedenih manj transakcij vendar z večjimi količinami plina kot posledica velike volatilnosti cen plina.

Med uporabniki VTP je bilo v letu 2022 izvedenih 1.116 transakcij in izmenjanih 3.044 GWh plina. V primerjavi z letom 2021 je bilo v letu skoraj 40 % transakcij manj ter izmenjanih 63 % več količin plina.

Operater prenosnega sistema je na svoji spletni strani redno objavljal vse potrebne informacije o zasedenosti oziroma razpoložljivosti prenosnih zmogljivosti prenosnega sistema zemeljskega plina na območju Republike Slovenije. Objavljeni so bili vsi aktualni dokumenti in obrazci, prav tako tudi ponudba in povpraševanje po prenosnih zmogljivostih na sekundarnem trgu.

Na TP se izvajajo vsakodnevna trgovanja s količinami plina na pregleden in nepristranski način, kjer poleg nosilcev bilančnih skupin, ki so člani VTP, sodeluje tudi operater prenosnega sistema z nakupi in/ali prodajami količin plina za potrebe uravnoteženja. Čeprav TP sicer omogoča tudi transakcije med nosilci bilančnih skupin, se v praksi kaže, da ni večjega zanimanja za trgovanje med njimi. V letu 2022 medsebojnih poslov med BS na TP v letu 2022 ni bilo[5]. Velika večina transakcij na TP poteka med operaterjem prenosnega sistema za produkt »dan vnaprej« in »znotraj dneva«.

V letu 2022 na trgovalni platformi (TP) medsebojnih poslov med nosilci bilančnih skupin ni bilo.

Uravnoteženje prenosnega sistema

Operater prenosnega sistema z uravnoteženjem prenosnega sistema uravnava količino zemeljskega plina v prenosnem sistemu tako, da sledi dnevnim načrtom prenosa in kupuje oziroma prodaja količine zemeljskega plina glede na potrebe po zagotavljanju optimalnih obratovalnih stanj prenosnega sistema na dnevni ravni. Operater prenosnega sistema za pregledno in nepristransko izvajanje storitve uravnoteženja in izravnave odstopanj v prenosnem sistemu te izvaja na TP v okviru VTP.
Nihanje cen plina na evropskih trgih je bilo v zadnjem četrtletju 2021 zelo izrazito in se je nadaljevalo v letu 2022, predvsem kot posledica vojne v Ukrajini. Cene so dosegle nepredstavljivo visoko raven, kar je posledično povzročilo velike spremembe v vzorcih obnašanja tržnih udeležencev ter prenosu plina povsod po Evropi. Povprečna cena plina za pozitivna in negativna odstopanja je bila največja v osmem mesecu leta 2022 ter se je gibala med 212,5 in 259,7 EUR/MWh; za primerjavo - v začetku leta 2022 se je cena gibala med 79,3 in 96,9 EUR/MWh.

V letu 2022 je bilo na izravnalnem trgu v okviru TP (Trgovalne platforme) opravljenih 348 poslov v skupni količini 281,3 GWh plina za potrebe uravnoteževanja prenosnega sistema.
V letu 2022 je operater prenosnega sistema na TP kupil 165,5 GWh plina za uravnoteženje prenosnega sistema in prodal 115,4 GWh. V primerjavi z letom 2021 je bilo sicer realiziranih 97 transakcij več, je pa operater prenosnega sistema uravnotežil sistem z 9,7 GWh manj plina kot v letu 2021, kar kaže na boljšo odzivnost in skrbnost uporabnikov pri napovedi in odjemu plina ter negotovost na trgu in povečano nihanje cene plina.

Uporabniki prenosnega sistema so v letu 2022 dobavili v prenosni sistem manj količin plina, kot pa so ga iz sistema predali.

Skupno je bilo v letu 2022 izvedenih 155 prodajnih in 193 nakupnih transakcij za uravnoteženje, kar pomeni, da so uporabniki prenosnega sistema v letu 2022 dobavili v prenosni sistem manj plina, kot pa so ga iz sistema predali. Zaradi hitrih in povečanih cenovnih prehodov je operater prenosnega sistema v letu 2022 sistemsko storitev izravnave za uravnoteženje prenosnega sistema uporabil šestnajstkrat.

[5] Za izvedbo medsebojnih poslov med BS na TP si morajo uporabniki izbrati svoje partnerje, s katerimi sklepajo posle v nadaljevanju.

Operater prenosnega sistema je omogočal vsem uporabnikom prenosnega sistema izravnave konic odjema zemeljskega plina za krajša časovna obdobja, pri čemer je sledil dnevnim načrtom prenosa zemeljskega plina.
Na podlagi metodologije za določitev veljavne cene za obračun stroškov dnevnega odstopanja, določene v sistemskih obratovalnih navodilih, operater prenosnega sistema za obračun stroškov dnevnega odstopanja uporablja mejno prodajno ceno, če je količina dnevnega odstopanja pozitivna, oziroma mejno nakupno ceno, če je količina dnevnega odstopanja negativna. Mejna prodajna cena in mejna nakupna cena se za vsak obračunski dan dobave oblikujeta na podlagi referenčnih tržnih cen iz trgovanja z nazivnimi produkti na TP. Mejna prodajna in mejna nakupna cena sta dnevno objavljeni na spletni strani www.plinovodi.si.

Odstopanje količin zemeljskega plina za uravnoteženje je v letu 2022 bilo manjše v primerjavi z letom prej.

Prenos zemeljskega plina

Ob koncu leta 2022 je bilo v Sloveniji aktivnih 20 bilančnih skupin, tri več kot leto prej. Osem od teh je tudi dobavljalo zemeljski plin slovenskim uporabnikom.

Operater prenosnega sistema je vse bilančne skupine obravnaval enakopravno in jih vključeval v sistem nominacij, alokacij in obračunavanja izravnav ter odstopanj. Prenos zemeljskega plina je potekal skladno z načrti, brez motenj v obratovanju ali v dobavi plina na vstopnih in izstopnih točkah v RS.

Operater je vse bilančne skupine obravnaval enakopravno. Prenos plina je potekal skladno z načrti, brez motenj v obratovanju ali v dobavi plina na vstopnih in izstopnih točkah v Sloveniji.

Prenos zemeljskega plina za slovenske uporabnike je operater v letu 2022 izvajal v večjem delu preko mejni vstopni točki Ceršak in Šempeter, razen konec zadnjega četrtletja, ko je bil zabeležen povečan prenos tudi na mejni vstopni točki Rogatec.

Operater prenosnega sistema je v letu 2022 za slovenske uporabnike skupaj prenesel 8.980 GWh plina, kar je približno 11 % manj kot leta 2021 ter 20 % manj, kot je bilo načrtovano. Prenosi plina za slovenske uporabnike so bili izrazito nižji zlasti v zadnjem četrtletju tako glede na načrt kot tudi realizacijo v istem obdobju leta 2021. Razlog za manjši prenos gre pripisati predvsem zamiku začetka obratovanja novega energetskega objekta v Ljubljani, delno pa tudi visokim cenam plina na evropskih trgih in posledičnemu prehodu nekaterih končnih porabnikov na cenovno bolj ugodne energente. Na nižje prenose plina v zadnjem četrtletju 2022 so vplivale tudi višje temperature v primerjavi z dolgoletnimi povprečji.
Za slovenske uporabnike je v letu 2022 operater prenosnega sistema največ plina prenesel v januarju, v skupni količini 1.236,1 GWh, kar je za dobra 2 % več kot januarja leto poprej.

V primerjavi s predhodnim letom se je čezmejni prenos v obdobju januar–december 2022 povišal kar za 162 %, kar je posledica predvsem znatnega povečanja čezmejnega prenosa v prenosnih smereh Avstrija – Slovenija – Hrvaška ter Italija – Slovenija – Avstrija/Hrvaška. Skupna realizacija čezmejnega prenosa v letu 2022 je znašala 5.511 GWh, najvišja realizacija na mesečnem nivoju pa je bila zabeležena v avgustu.

Spremembe na regionalnih plinskih trgih, na katere družba nima vpliva, vključno z vojno v Ukrajini, so privedle do hitrega spreminjanja tranzitnih tokov in s tem obsega zakupa prenosnih zmogljivosti na mejnih točkah in čezmejnega prenosa količin plina. Prenesene količine na Hrvaško so presegle lanske za 190 %, prenesene količine v Italijo pa znašajo 58 % lanskih. Komercialni prenos plina iz Slovenije v Avstrijo se je v drugi polovici leta povečal. Skupni prenos plina v Avstrijo je dosegel 527 GWh in s tem za devetkrat presegel količino leta 2021.

Tranzit plina na Hrvaško se je v letu 2022 v primerjavi z letom prej povečal za 190 %, medtem ko se je v Italijo povečal za 58 %.

Prenos plina za domače uporabnike je sledil vremenskim razmeram. V primerjavi s preteklim letom je bilo januarja prenesenega več plina, v nadaljevanju leta pa so bile količine nižje. Skupna količina v letu 2022 je 11 % manjša od količine leta 2021. Znižanje porabe v obdobju od avgusta do decembra 2022 je s 13,9 % sledilo cilju EU za 15-odstotno znižanje v primerjavi s povprečjem mesecev od avgusta do marca preteklih 5 let. Uporabniki sistema z uporabo kratkoročnih produktov prenosnih zmogljivosti ter transakcijami s količinami plina na virtualni točki optimirajo svoje potrebe po zakupu prenosnih zmogljivosti. Na sekundarnem trgu prenosnih zmogljivosti v letu 2022 ni bilo sklenjenih nobenih poslov.

3.7.2 Obratovanje in vzdrževanje prenosnega sistema

V letu 2022 operater prenosnega sistema ni prejel nobene pritožbe glede objave vzdrževalnih del na prenosnem sistemu. Objava informacij je bila pregledna, pravočasna in nepristranska.

Za varno in zanesljivo obratovanje prenosnega sistema, objektov in opreme je operater prenosnega sistema izvajal preventivne vzdrževalne aktivnosti, ki zagotavljajo stalno razpoložljivost in visoko obratovalno sposobnost plinovodne infrastrukture. Zaposleni so zagotavljali učinkovito vzdrževanje prenosnega sistema na podlagi letnih načrtov tekočega vzdrževanja in okvirnih letnih načrtov naložbenih vzdrževalnih del s popisom predvidenih del in posegov, ki so nediskriminatorni in pregledni za vse udeležence na trgu z zemeljskim plinom. Vzdrževalni posegi so vključevali rokovanje z zahtevno tehnično opremo ter inertizacije posameznih odsekov prenosnega sistema z dušikom za varno izvedbo vzdrževalnih del in priklopov novozgrajenih plinovodnih objektov. Strokovne vzdrževalne ekipe operaterja prenosnega sistema opravljajo dela samostojno, po potrebi pa pri izvedbi sodelujejo tudi zunanji izvajalci.

Zaposleni so skrbeli za pregledno, pravočasno, nediskriminatorno in javno dostopno (z objavo na spletni strani) napoved predvidenih del na prenosnem sistemu z navedbo opisa predvidenih del, lokacije, objekta, obdobja ter vpliva na uporabnike prenosnega sistema. Napoved predvidenih del je bila izdelana na način, da je kar najmanj vplivala na udeležence na trgu z zemeljskim plinom.

Zaposleni so zagotavljali pregledno in nediskriminatorno celovito sledljivost načrtovanim in izvedenim aktivnostim pri izvajanju vzdrževalnih del na prenosnem sistemu ob zagotavljanju minimalnih vplivov na okolje in udeležence na trgu.

3.8 Zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do prenosnega sistema

Operater prenosnega sistema na primarnem trgu omogoča samostojen zakup različnih vrst produktov prenosnih zmogljivosti kot tudi različnih ročnosti na posameznih vstopno-izstopnih točkah. Od začetka do konca leta 2022 je operater prenosnega sistema imel z uporabniki sistema na vseh mejnih vstopnih točkah sklenjenih skupno [redacted] pogodb o prenosu različnih ročnosti in vrst storitev, od katerih je bilo [redacted] pogodb kratkoročnih. Na mejni vstopni točki Šempeter je bilo sklenjenih še [redacted] prekinljivih pogodb.

V letu 2022 so uporabniki sistema v nepredvidljivih razmerah večinoma uporabljali kratkoročne produkte, predvsem »dnevne« in »znotraj dneva« zakupe, s čimer so se prilagajali trenutnim potrebam po plinu.

Na vseh mejnih izstopnih točkah je operater prenosnega sistema v letu 2022 sklenil skupno [redacted] pogodb o prenosu različnih ročnosti in vrst storitev. Od tega je bilo [redacted] pogodb kratkoročnih, od katerih je bilo, za izstopno točko Ceršak proti Avstriji, [redacted] pogodb prekinljivih.

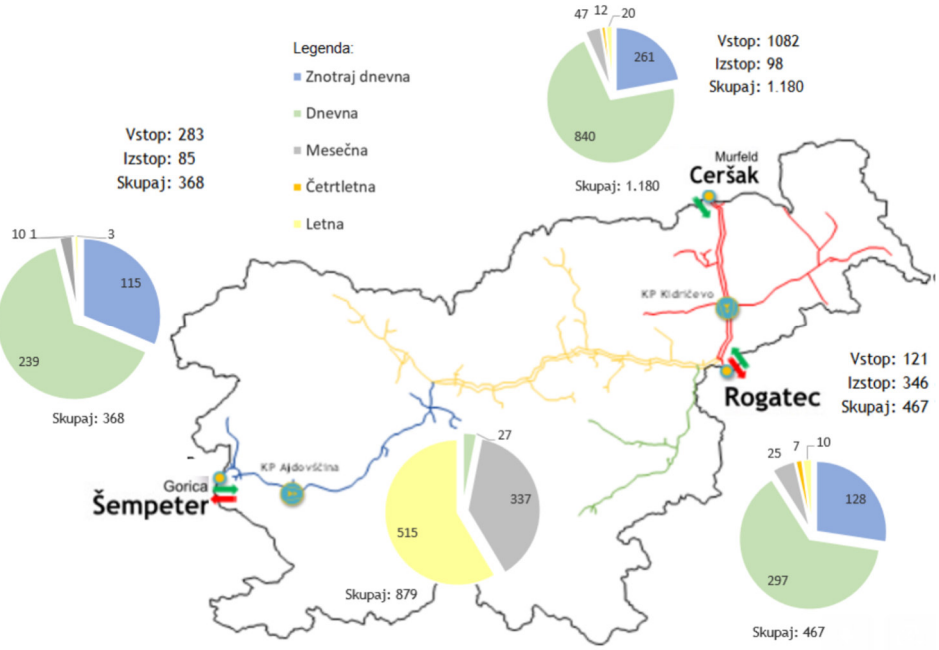

Slika 3.8.1: Število sklenjenih pogodb v letu 2022 glede na ročnost

V letu 2022 so uporabniki sistema v nepredvidljivih razmerah večinoma uporabljali kratkoročne produkte, predvsem dnevne in znotraj dnevne zakupe, s čimer so se prilagajali trenutnim potrebam po plinu. Operater prenosnega sistema je v obravnavanem letu izvajal vse aktivnosti dodeljevanja prenosnih zmogljivosti skladno z evropskimi kodeksi omrežij, tarifnimi strukturami za plin in Sistemskimi obratovalnimi navodili za prenosni sistem zemeljskega plina (SON). Operater prenosnega sistema je sodeloval v okviru združenja ENTSOG glede regionalnih naložbenih načrtov in pri izvajanju aktivnosti na področju zagotavljanja zanesljivosti oskrbe.

Nadzornik za skladnost spremljal izvajanje kodeksov omrežij pri operaterju prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema je na svoji spletni strani ažurno, pregledno in nepristransko objavljal vse potrebne informacije o zasedenosti oziroma razpoložljivosti prenosnih zmogljivosti prenosnega sistema plina na območju Republike Slovenije.

Operater prenosnega sistema je s pospešeno uvedbo digitalizacije nadgradil platformo »Network User Services« (NUS) v platformo »Enotna platforma uporabnikov sistema« (EPUS). EPUS omogoča uporabnikom sistema nepristranski dostop do različnih uporabniških modulov. Od uporabljenih modulov uporabniki sistema največ uporabljajo pregled prenesenih količin plina ter pošiljanja »e-zahtev za dostop« ter tudi sklepanja »e-pogodb o prenosu« na izstopnih točkah v RS.

V letu 2022 je bilo na obeh portalih sklenjenih [redacted] pogodb o prenosu različnih ročnosti.

Zakup prenosnih zmogljivosti je operater prenosnega sistema tudi v letu 2022 izvajal prek spletne rezervacijske platforme PRISMA, ki je prepoznana kot najvišja stopnja zagotavljanja preglednega in nepristranskega načina dodeljevanja zmogljivosti in bistveno zmanjšuje tveganja za nastanek diskriminatornega ravnanja med uporabniki sistema, še posebej ne v korist vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela. Na spletni rezervacijski platformi so v tem obdobju potekale dražbe za zakup letnih, mesečnih, tedenskih in dnevnih produktov ter tudi dražbe znotraj dneva in dražbe za združene zmogljivosti.

Povprečen zakup zagotovljenih in prekinljivih prenosnih zmogljivosti na vstopnih in izstopnih točkah v Sloveniji je bil v letu 2022 v primerjavi z letom prej skoraj tretjino višji.

Povprečen zakup zagotovljenih in prekinljivih prenosnih zmogljivosti na vstopnih in izstopnih točkah v RS je bil v letu 2022 v primerjavi z letom prej skoraj tretjino višji.

Operater prenosnega sistema v letu 2022 ni prejel nobene pritožbe glede dostopa do prenosnega sistema.

Operater prenosnega sistema v letu 2022 ni prejel nobene pritožbe glede dostopa do prenosnega sistema.

Komuniciranje s tujimi uporabniki sistema je večinoma povezano s sodelovanjem na dražbah, z zagotovitvijo ustreznega finančnega jamstva oziroma z izmenjavo letnih izjav za oprostitev plačila prispevkov za plin, ki se prenaša preko ozemlja Slovenije. V obdobju januar-december 2022 je večina komunikacije z domačimi in tujimi uporabniki sistema potekala na ravni sklepanja kratkoročnih pogodb o prenosu, ki je najbolj intenzivno na začetku leta ter ponovno od septembra do konca leta. Operater prenosnega sistema je 72 uporabnikov pisno obvestil o izteku [redacted] pogodb o prenosu za izstopno zmogljivost v Republiki Sloveniji z dnem 1. 10. 2022 ter jih pozval k sklenitvi novih pogodb. Nove pogodbe o prenosu je sklenilo 71 uporabnikov na [redacted] izstopnih točkah, v skupni višini 23,64 GWh/dan, kar znaša 97 % dotedanjega zakupa, en uporabnik pa se za novo pogodbo o prenosu ni odločil. S 1. 1. 2023 se bo 62 uporabnikom sistema izteklo [redacted] pogodb o prenosu za izstopno zmogljivost v RS v skupni višini 8,27 GWh/dan. Nove pogodbe o prenosu od 1. 1. 2023 je sklenilo 75 uporabnikov sistema v višini 7,9 GWh/dan, kar je 95,9 % zakupa do konca leta 2022.

3.9 Zagotavljanje nediskriminatornih in preglednih postopkov

Operater prenosnega sistema je v letu 2022 redno objavljal vse potrebne informacije o zasedenosti oziroma razpoložljivosti zmogljivosti prenosnega sistema zemeljskega plina na območju Slovenije.

Zaradi spremenjenih pogojev delovanja evropskega energetskega trga in vojne v Ukrajini so se okrepile komunikacije in aktivnosti v okviru Združenja evropskih operaterjev prenosnih sistemov za plin (v nadaljevanju ENTSOG), kjer je operater tekoče spremljal informacije o obratovanju evropskih prenosnih sistemov. ENTSOG o razmerah v prenosnih sistemih redno poroča tudi Evropski komisiji ter na njeno zahtevo pripravlja dodatne analize za primere zmanjšanja ali popolne prekinitve dobave ruskega plina v Evropo. Razmere v vseh evropskih prenosnih sistemih so v letu 2022 bile stabilne, prenos plina v vseh sistemih sledi nominiranim količinam. Poraba plina se je znižala, napolnjenost skladišč plina konec leta 2022 pa je bila nadpovprečna. Na svoji spletni strani (www.plinovodi.si) je operater prenosnega sistema v obravnavanem obdobju redno objavljal vse potrebne informacije o stanju, zasedenosti oziroma razpoložljivosti zmogljivosti prenosnega sistema plina na območju Slovenije. Glede na oceno tveganj, povezanih z vzdrževalnimi deli in ustavitvijo prenosa po plinovodu Severni tok, je agencija kot pristojni organ za zagotavljanje zanesljive oskrbe v Sloveniji razglasila stopnjo zgodnjega opozarjanja z dnem 12. 7. 2022. V stopnji zgodnjega opozarjanja je operater prenosnega sistema redno objavljal informacije o zanesljivosti oskrbe na svoji spletni strani. V skladu z Aktom o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom je pošiljal dnevna poročila agenciji in poročal o razmerah na evropskih prenosnih sistemih na rednih sestankih krizne skupine pristojnega organa. Slovenija je stopnjo zgodnjega opozarjanja kot prvo stopnjo krize po Uredbi EU 2017/1938 razglasila kot 11. država EU.

Objavljeni so bili vsi aktualni dokumenti in obrazci, ponudba in povpraševanje po prenosnih zmogljivostih na sekundarnem trgu, novosti o vseh uvedenih zakonodajnih spremembah ter druge pomembne in koristne informacije za širšo zainteresirano javnost, kar zagotavlja pregledne in nepristranske postopke uporabnikom sistema ter drugi zainteresirani javnosti.

Zaposleni so izvajali in objavljali takojšnje, nediskriminatorne in pregledne postopke za dodeljevanje prenosnih zmogljivosti in za upravljanje prezasedenosti.

Zaposleni so na nediskriminatoren način pripravljali in izvajali vse predpise, ki jih pripravlja ali izdaja po javnem pooblastilu operater prenosnega sistema. Pri izdelavi pravil so upoštevali najboljše prakse in priporočila ENTSOG za zemeljski plin ter druga priporočila regulativnega organa. Prav tako so zaposleni aktivno sodelovali pri pripravi in izdelavi vseh drugih potrebnih aktov in predpisov, ki so obvezujoči za operaterja prenosnega sistema, ter pri tem upoštevali načelo nediskriminatornosti in preglednosti.

Operater prenosnega sistema v letu 2022 ni prejel nobene pritožbe glede zaračunavanja odstopanj prevzema in predaje zemeljskega plina.

Zaposleni rešujejo pritožbe uporabnikov prenosnega sistema nepristransko in pregledno, pri čemer so informacije o številu in vsebini pritožb posredovane nadzorniku za skladnost.

Operater prenosnega sistema v letu 2022 ni prejel nobene pritožbe glede zaračunavanja odstopanj prevzema in predaje zemeljskega plina.

4 SPREMLJANJE IZVAJANJA PROGRAMA

4.1 Priporočila o Programu za zagotavljanje skladnosti in njegovem izvajanju

Nadzornik za skladnost je pri spremljanju in izvajanju programa v letu 2022 ugotovil, da se program v nekaterih delih sklicuje na energetsko zakonodajo, ki ni več aktualna, zato je operaterju prenosnega sistema podal priporočila za njegovo dopolnitev ob upoštevanju določb ZOP. Operater prenosnega sistema je podana priporočila nadzornika za skladnost dosledno upošteval ter pripravil predlog novega programa za zagotavljanje skladnosti. Agencija je program za zagotavljanje skladnosti z dne 6. 6. 2022 preučila in ugotovila, da je operater prenosnega sistema veljavni program posodobil z novo zakonodajo. Vsebinskih sprememb v novem programu o zagotavljanju skladnosti ni. Po mnenju nadzornika za skladnost zajema aktivnosti in ukrepe, ki so potrebni za učinkovito preprečevanje diskriminatornega ravnanja zaposlenih. Agencija je 1. 7. 2022 k dopolnitvi programa za zagotavljanje skladnosti izdala soglasje (št. 49-129/2022/2).

Nadzornik za skladnost je izdal priporočilo za uskladitev programa za zagotavljanje skladnosti z veljavnim zakonom o oskrbi s plini (ZOP), h kateremu je nacionalni regulativni organ podal soglasje.

5 OBVEZNOSTI IN PRAVICE ZAPOSLENIH

Vsi zaposleni v podjetju so sodelovali z nadzornikom za skladnost pri izvajanju njegovih nalog s ciljem učinkovite izvedbe uresničevanja programa. Nadzornik za skladnost ocenjuje, da je bilo obveščanje nadzornika za skladnost v letu 2022 primerno predvsem zaradi aktivnega osveščanja zaposlenih s strani nadzornika za skladnost glede obveznosti in načina obveščanja. Nadzornik za skladnost ocenjuje, da so zaposleni pri operaterju prenosnega sistema praviloma obveščali nadzornika za skladnost o času, kraju ter vsebini sestankov, ki so v povezavi z vsebino, kot jo določa energetska zakonodaja. Za sestanke, o katerih nadzornik za skladnost ni bil obveščen ali ni bil pravočasno obveščen, pa je podal pojasnilo zaposlenim z obrazložitvijo o zahtevah, ki jih določa ZOP in program za zagotavljanje skladnosti.

Obveščanje nadzornika za skladnost s strani zaposlenih je bilo v letu 2022 primerno.

Nadzornik za skladnost nadalje ugotavlja, da pravočasno obveščanje nadzornika za skladnost s strani zaposlenih zmanjšuje tveganja za nastop neskladnosti s programom in energetsko zakonodajo, zlasti pri komunikaciji z vertikalnim podjetjem in njegovimi deli. Nadzornik za skladnost je v letu 2022 podajal zahtevke za podatke in informacije zaposlenim v povezavi z zagotavljanjem skladnosti s programom. Nadzornik za skladnost ocenjuje, da so zaposleni omogočali dostop do vseh informacij in so te informacije posredovali pravočasno ter nadzorniku za skladnost omogočali dostop do vseh prostorov, ki so v lasti družbe, kot to določa energetska zakonodaja.

Nadzornik za skladnost ocenjuje, da so zaposleni omogočali dostop do vseh informacij in so te informacije posredovali pravočasno ter omogočali dostop do vseh prostorov, ki so v lasti družbe.

6 KRŠITVE

6.1 Splošne kršitve

V obdobju, za katero je izdelano poročilo, ni bilo kršitev določb programa. Tveganja za nastop neskladnosti s programom in energetsko zakonodajo je nadzornik za skladnost na podlagi aktivne komunikacije z zaposlenimi in uporabniki omrežja sproti odpravljal in tako zmanjševal možnosti za nastop kršitev programa.

V obdobju, za katero je izdelano poročilo, ni bilo kršitev določb programa.

7 ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

V letu 2022 je Evropo zaznamovala energetska kriza, predvsem zaradi ruske invazije na Ukrajino. Iskanje zanesljivejših virov plina in odklon od ruskih virov je dodatno sprožilo val nestabilnosti na trgu s plinom zlasti zaradi volatilnih in neverjetno visokih cen plina, spremenjenih dobavnih količin in pretočnih stanj tega energenta v evropskih omrežjih. Kot odziv EU na rusko invazijo na Ukrajino je spomladi leta 2022 EU sprejela ukrepe v okviru načrta »REPower« za obvladovanje cen energije, zagotavljanje oskrbe v zimi 2022/23 in prenehanje odvisnosti od ruskih energentov do leta 2030. V drugem sklopu maja istega leta je EK predlagala dodatne ukrepe diverzifikacije nabav UZP, povečanje proizvodnje biometana za 100 % in povečanje proizvodnje zelenega vodika za približno 300 %. Pospešila je naložbe v plinovodno infrastrukturo za izboljšanje pretočnosti plina iz smeri zahoda proti vzhodu oziroma od terminalov UZP proti porabnikom. Med temi je izrecno podprta tudi smer UZP Krk-Slovenija. Za primer pomanjkanja plina je bilo treba pripraviti ustrezne ukrepe, podpisati meddržavne sporazume o zagotavljanju solidarnostnega plina in predvideti ustrezno komuniciranje. EU in države članice so velik poudarek dajale ukrepom za zanesljivo oskrbo zaščitenih odjemalcev, pa tudi izvajanju potencialnih ukrepov za industrijo. Avgusta 2022 je Svet EU sprejel Uredbo EU 2022/1369 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu. Uredba zavezuje države članice, da s prostovoljnimi ukrepi zmanjšajo porabo plina za 15 % med 1. avgustom 2022 in 31. marcem 2023 v primerjavi s predhodnim petletnim obdobjem. Če bi se razmere zaostrile, lahko EK predlaga Svetu EU, da se razglasi stopnja pripravljenosti na ravni EU. Z razglasitvijo stopnje pripravljenosti na ravni EU pa 15-odstotno zmanjšanje ne bi bilo več prostovoljno, temveč bi za države članice postalo obvezno.

Ob zaključku leta se je izkazalo, da je bilo na ravni EU in Slovenije obvladovanje porabe plina uspešno.
Cene zemeljskega plina so se ob zmanjšani porabi in stabilni dobavi iz neruskih virov znižale in so ob koncu leta dosegle najnižje ravni od začetka krize spomladi 2022.

Ob zaključku leta se je izkazalo, da je bilo na ravni EU in Slovenije obvladovanje porabe plina zelo uspešno. Skladišča so bila namreč rekordno napolnjena kljub krajšemu obdobju povečane porabe v decembru, ko so bile temperature relativno nizke. Delovati je začelo več terminalov za UZP, med drugim prvi v Nemčiji, v Wilhelmshavnu. Cene zemeljskega plina so se ob zmanjšani porabi in stabilni dobavi iz neruskih virov znižale in so ob koncu leta dosegle najnižje ravni od začetka krize spomladi 2022.

V EU se je uspešno končalo usklajevanje dodatnih ukrepov za zanesljivo oskrbo s plinom. Ključni del je bil dogovor o sprejetju cenovne kapice za cene plina na plinski borzi TTF. V ukrep je vključenih veliko varovalk, katerih glavni namen je, da ukrep ne bo preveč prizadel

običajnega delovanja trga plina. Ukrep je določen v Uredbi EU 2022/2578 o vzpostavitvi popravnega mehanizma za trg, ki bo državljane EU in gospodarstvo zaščitil pred previsokimi cenami.

Dogovor o cenovni kapici je omogočil tudi sprejetje nekaterih drugih ukrepov, ki so zbrani v Uredbi EU 2022/2576 o krepitvi solidarnosti, in sicer z boljšim usklajevanjem nakupov plina, zanesljivimi referenčnimi cenami in čezmejno izmenjavo plina. Uredba predvideva zbiranje dela povpraševanja po plinu na ravni EU in nato iskanje ponudnikov preko skupne platforme. Predvidena je tudi vzpostavitev referenčne cene za UZP, kar bo povečalo preglednost trga. Na področju zakupov prenosnih zmogljivosti je predviden poostren nadzor nad neizkoriščenimi zakupljenimi zmogljivostmi in njihovo obvezno sproščanje, vse z namenom, da bi preprečili navidezno zasedenost omrežij in omogočili uporabo realno prostih zmogljivosti.

Na področju zakupov prenosnih zmogljivosti je predviden poostren nadzor nad neizkoriščenimi zakupljenimi zmogljivostmi in njihovo obvezno sproščanje.

Evropski parlament je obravnaval delegirano uredbo o taksonomiji za jedrsko energijo in plin, v okviru katere je glasoval za predlog EK, da so naložbe v jedrsko energijo in plin (ob upoštevanju ustreznih omejitev) zelene naložbe. Svet EU tega predloga ni zavrnil, zato je bila uredba 15. 7. 2022 objavljena v Uradnem listu EU in se uporablja od 1. 1. 2023.

Slovenija je sledila vsem sprejetim zavezam na ravni EU. Sprejete so bile spremembe in dopolnitve Zakona o oskrbi s plini (ZOP), ki podrobneje določajo obvezno skladiščenje zemeljskega plina v skladu z Uredbo EU 2022/1032. V predlogu sprememb zakona je bil tudi podrobneje določen "odjemalec osnovne oskrbe" in "nadomestna oskrba s plinom" za primere, ko manjši odjemalci izgubijo svojega dobavitelja in si na trgu ne morejo dovolj hitro najti drugega. Zakon je predpisal obveznost za operaterja prenosnega sistema, da vzpostavi, upravlja in vzdržuje Enotni informacijski sistem (EIS).

Državni zbor je sprejel poroštveni zakon, na podlagi katerega lahko država izda poroštva energetskim podjetjem za oskrbo z energijo, če bo to potrebno. Družba Geoplin je ob prisotnosti resornega ministra in ministrice za zunanje zadeve podpisala pogodbo o dobavi plina iz Alžirije od začetka leta 2023 dalje za približno tretjino letne porabe v Republiki Sloveniji. Agencija za energijo je kot pristojni organ sredi leta 2022 razglasila stopnjo zgodnjega opozarjanja glede oskrbe s plinom. Operater prenosnega sistema je nato dnevno objavljal razmere glede oskrbe, ki je bila nemotena, ter sodeloval na rednih sestankih krizne skupine pristojnega organa.

Konec septembra 2022 je začel veljati Zakon o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo, s katerim se določajo začasni ukrepi za upravljanje povečanega tveganja pri oskrbi z energijo, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskih trgov. Zakon med drugim nalaga nosilcem bilančnih skupin, da morajo zagotoviti skladiščenje plina v drugih državah članicah EU na dan 1. novembra tekočega leta v obsegu, ki je enak vsaj 15 % povprečne letne dobave plina te bilančne skupine končnim odjemalcem v Sloveniji v zadnjih petih koledarskih letih pred tekočim letom. Zakon nalaga končnim odjemalcem prostovoljno zmanjšanje odjema plina, s čimer končne odjemalce spodbuja k prizadevanju za trajno zmanjšanje porabe plina v obdobju od 1. oktobra 2022 do 31. marca 2023 za vsaj 15 % v primerjavi z njihovo povprečno porabo plina v obdobju od 1. oktobra do 31. marca v petih zaporednih letih pred začetkom veljavnosti zakona.

Zaradi spremenjenih razmer na evropskem in slovenskem trgu z zemeljskim plinom je bila sprejeta vrsta zakonodajnih podlag, ki so omogočale zanesljivo oskrbo uporabnikom ob ukinitvi za EU pomembnega dobavnega vira iz Rusije. Operaterji prenosnih sistemov so z EU in nacionalnimi ukrepi prejeli vrsto nalog, ki so jih morali pravočasno in učinkovito obvladovati, s čimer so se povečevala tudi tveganja za nastop neskladnosti. Kljub povečani intenzivnosti izvajanja zakonodajnih ukrepov v letu 2022 je nadzornik za skladnost preverjal, ali operater prenosnega sistema dosledno in dejansko spoštuje načela preglednosti in nepristranskosti v odnosu do vseh udeležencev na trgu, varuje tajnost poslovno občutljivih podatkov, preprečuje pristransko razkrivanje poslovno koristnih podatkov, skrbi za vsebinske in zakonodajne spremembe programa po priporočilu nadzornika za skladnost ter se zavzema za zmanjševanje tveganj za nastop neskladnosti s tem programom. Nadzornik za skladnost ocenjuje, da je operater prenosnega sistema uspešno izvajal naloge zagotavljanja skladnosti z energetsko zakonodajo, s primarnim ciljem, da se zagotovi dejanska neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s pogoji in cilji Programa za zagotavljanje skladnosti kljub povečani intenzivnosti izvajanja zakonodajnih ukrepov v letu 2022 zaradi spremenjenih razmer na trgu plina EU.

Nadzornik za skladnost ocenjuje, da je operater prenosnega sistema uspešno izvajal naloge zagotavljanja skladnosti z energetsko zakonodajo kljub povečani intenzivnosti izvajanja zakonodajnih ukrepov v letu 2022 zaradi spremenjenih razmer na trgu plina EU.

Nadzornik za skladnost je v letu 2022 izvajal nadzor nad izpolnjevanjem zahtev evropske in nacionalne zakonodaje, povezane z delovanjem neodvisnega operaterja prenosnega sistema in zagotavljanja nepristranskega delovanja. Pri svojem delu je aktivno sodeloval in komuniciral s pristojnimi organi (nacionalni regulativni organ — Agencija za energijo, Vlada RS, Ministrstvo za infrastrukturo — Direktorat za energijo, organi upravljanja in nadzora družbe Plinovodi d.o.o. (Skupščina, Nadzorni svet, Revizijska komisija nadzornega sveta, Poslovodstvo), zaposlenimi v družbi ter uporabniki sistema.

V letu 2022 nadzornik za skladnost ni prejel nobene prijave kršitve Kodeksa ravnanja družbe.

Pri poslovanju družbo in zaposlene v družbi zavezujejo tudi dobri poslovni običaji, visoki etični standardi in načela, kot to izhaja iz Kodeksa ravnanja družbe, ki ustrezno dopolnjuje Program za zagotavljanje skladnosti predvsem glede vloge zaposlenih pri uresničevanju vizije in poslanstva ciljev družbe ter zmanjšuje tveganja za nastop neskladnosti s programom. Kodeks ravnanja vsakega posameznega zaposlenega spodbuja k lastnemu odgovornemu ravnanju in mu daje za to potrebne usmeritve, vsebuje načela in cilje, ki k pravilnemu, preglednemu, nepristranskemu in etičnemu ravnanju spodbujajo celotno družbo. V letu 2022 nadzornik za skladnost ni prejel nobene prijave kršitve Kodeksa ravnanja družbe.

Operater prenosnega sistema je zavezan k Slovenskim smernicam korporativne integritete, s čimer jasno izraža tudi zavezo k uveljavljanju in spoštovanju načel korporativne integritete ter učinkovitemu sistemu korporativne integritete.

Operater prenosnega sistema ima vzpostavljeni sistem obvladovanja tveganj (angl. EMR - Enterprise Risk Management), ki je sestavni del korporativnega upravljanja, s katerim sistematično pristopa k upravljanju tveganj z ustrezno organiziranostjo ter jasno opredelitvijo pristojnosti in odgovornosti, opredelitvijo politik in katalogom tveganj. Nosilci upravljanja tveganj so Poslovodstvo družbe za strateško tveganje, za vsa ostala tveganja pa direktorji sektorjev, vodje organizacijskih enot oziroma funkcij. Za sistem upravljanja tveganj je zadolžena Skupina za upravljanje tveganj, katere člani so upravljavci in lastniki

prepoznanih tveganj ter nadzornik za skladnost. Tveganja so bila s strani glavnih nosilcev v letu 2022 (Poslovodstvo, izvršni direktorji in vodje enot) prepoznana, ocenjena, obvladana in spremljana. S pravočasnim oblikovanjem ustreznih informacij za potrebe Poslovodstva se je povečala učinkovitost odločanja in s tem okrepil prispevek h kakovostnemu upravljanju tveganj. Postopek upravljanja tveganj je bil dopolnjen z mesečnimi pregledi 30 najpomembnejših tveganj. Seznam operater prenosnega sistema po potrebi sproti dopolnjuje s tveganji, ki se pojavijo na novo, in redno posodablja ovrednotenje obstoječih tveganj.

V obravnavanem obdobju so bila najbolj izpostavljena tveganja osnove dejavnosti za zagotavljanje zanesljive in varne oskrbe, tveganja regulativnih in zakonodajnih sprememb zaradi spremenjenih razmer v političnem in gospodarskem okolju ter tveganja pri zagotavljanju kibernetske varnosti.

Nadzornik za skladnost nastopa v funkciji nadzora nad prepoznanimi tveganji v družbi za področja, ki so v povezavi z zagotavljanjem skladnosti s programom. Nadzornik za skladnost za obravnavano obdobje ocenjuje, da so bila tveganja za nastop neskladnosti s programom ustrezno identificirana in obvladovana. Zaposleni pri operaterju prenosnega sistema so upoštevali program, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in pravila za učinkovito ločevanje dejavnosti prenosa in dobave, ter se zavedali in uspešno odpravljali navzkrižja interesov med vertikalno integriranim podjetjem, dobavitelji in uporabniki sistema.

Ljubljana, 30. 3. 2023

Nadzornik za skladnost

mag. Dejan Koletnik